

ročník 17 / 68

červenec 2009

www.cmkpuz.cz

pozemkové úpravy

ČESKOMORAVSKÁ KOMORA PRO POZEMKOVÉ ÚPRAVY

Polní cesta Straník, Nový Jičín, k.ú. Straník

Pozemkové úpravy

Červenec 2009

ČESKOMORAVSKÁ KOMORA
PRO POZEMKOVÉ ÚPRAVY

Novotného lávka 5 Tel.: 221 082 270
116 68 Praha 1 Fax: 222 222 155
E-mail: cmkpu@cmkpu.cz
www.cmkpu.cz

č. 68

ISSN 1214-5815

Obsah

Str.

1. Slovo předsedy ČMKPÚ Ing. Mojmíra Procházky
1. Pokyny pro autory původních vědeckých prací
2. Pozemkové úpravy se nesmí stát popelkou
Ing. Mojmír Procházka, předseda ČMKPÚ
4. Identifikace kritických zdrojových lokalit plošného zemědělského znečištění
doc. Ing. Tomáš Kvítek, CSc., Ing. Petr Fučík, Mgr. Markéta Kaplická, RNDr. Pavel Novák, Ing. Ivan Novotný, Mgr. Antonín Zajíček, Mgr. Daniel Žížala
11. Polní cesty H1 a H2 Lubník (k soutěži)
PÚ Ústí nad Orlicí
14. K postavení vlastníka pozemků řešených v rámci pozemkových úprav v souvislosti s aplikací tzv. zásady přiměřenosti
Michaela Dumbrovská, studentka Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně
15. Jak studenti hodnotili projekty pozemkových úprav?
Ing. Zuzana Motáňová, FZP ČZU v Praze, ÚPÚ MZe
18. Slovo starosty obce Všeň
Ivan František Herbst
19. Pozemkové úpravy jako nástroj ke kultivaci a ochraně krajiny
Ing. Miloslav Jebavý, Středočeská pobočka ČMKPÚ
20. Pozemkové úpravy – statistika
Ing. Kamil Kaulich, MZe – Ústřední pozemkový úřad
22. Zkušenosti z protipovodňových opatření v Bavorsku
24. Soutěž „O nejlepší realizované společné zařízení v pozemkových úpravách v r. 2008“ přihlášené projekty

Šéfredaktor: Ing. Václav STRÁNSKÝ

Redakční rada:

Doc. Ing. Miroslav DUMBROVSKÝ, CSc.,
Ing. Pavel GALLO,
Ing. Petr CHMELÍK,
Ing. Kamil KAULICH,
Doc. Ing. Tomáš KVÍTEK, CSc.,
Ing. Martin NERUDA, Ph.D.,
Ing. Václav MAŽIN,
Ing. Jana PODHRÁZSKÁ, Ph.D.,
Ing. Mojmír PROCHÁZKA,
Doc. Ing. Petr SKLENÍČKA, CSc.,
Prof. Ing. František TOMAN, CSc.,
Prof. Ing. Jan VÁCHAL, CSc.,
Ing. Jaroslav VÍTEK, MBA

Za obsah článků odpovídají autoři.
Neprošlo jazykovou úpravou.

Tisk:

TEMPO PRESS, polygrafický podnik,
Chmelová 2893, 106 00 Praha 10
Tiskárna: Kladenská 140, Uhonice,
Praha-západ
Tel./fax: 511 517 871, mob.: 606 591 235
E-mail: tpress@centrum.cz

Fotografie na první str. obálky – Polní cesta Straník, Nový Jičín, k.ú. Straník

SLOVO ÚVODEM / INFORMACE AUTORŮM

Vážení čtenáři časopisu *Pozemkové úpravy*

Minulý rok byl pro členy Českomoravské komory zajímavý také tím, že uplynulo tříleté volební období a 3. listopadu 2008 se uskutečnila valná hromada delegátů ze všech oblastních poboček. Na této valné hromadě byla podána zpráva o činnosti ČMKPÚ za uplynulé období a byl rovněž stanoven další směr, kterým by se měla ČMKPÚ dále ubírat. Delegáti byli rovněž rámcově seznámeni s připravovaným návrhem Dohody o součinnosti a spolupráci mezi ÚPÚ a ČMKPÚ. Rovněž proběhly volby nového představenstva a dozorčí rady. Situace pro financování pozemkových úprav se v letošním roce stabilizovala poměrně na dobré úrovni a tudíž by konečně mohlo nastat vhodné období pro vymezení oboru pozemkových úprav a pro jeho skutečný rozvoj. Do konce roku bude zpracována nová metodika pozemkových úprav a plánu společných zařízení. Je třeba se zaměřit především na kvalitu odevzdávané práce. Dnes je již zpracováno tolik pozemkových úprav v naprosto odlišných regionech, že jsme schopni definovat poměrně přesně kvalitativní ukazatele a jejich cenovou úroveň. Musíme si stanovit další cesty ke zvyšování odborných znalostí jak pracovníků pozemkových úřadů, tak i projektantů pozemkových úprav. Jednou z těchto cest zvyšování znalostí a informace o aktuálních problémech v pozemkových úpravách je i vydávání časopisu *Pozemkové úpravy*. Od roku 2009 převzala vydávání časopisu *Pozemkové úpravy* v plném rozsahu ČMKPÚ. Z toho titulu byla nově ustavena redakční rada, jejímiž členy jsou vysoce fundovaní odbor-

níci z vysokých škol a výzkumu, zastoupení má i ÚPÚ a projektanti pozemkových úprav. Smyslem časopisu je propagace oboru pozemkových úprav, šíření odbornosti a informování o aktuálním dění na úseku pozemkových úprav. Cílem redakční rady je zařazení časopisu mezi recenzované časopisy. Časopis bude vydáván v elektronické podobě a v klasické tištěné podobě jako dosud. Vzhledem k tomu, že na časopis od letošního roku MZe neposkytuje dotaci, která pokrývala počet výtisků pro ÚPÚ, Pozemkové úřady a Katastrální úřady, bylo nutné provést kalkulaci skutečných nákladů na vydávání časopisu a na základě počtu odběratelů stanovit cenu ročního předplatného (4 výtisky). Po zakalkulování všech nákladů včetně poštovního bylo stanoveno roční předplatné na rok 2009 ve výši 600,- Kč. Jakmile dojde ke zvýšení počtu odběratelů, cena předplatného bude snížena. Dosavadní odběratelé dostali v posledním výtisku časopisu za rok 2008 složenku, nebo číslo účtu ČMKPÚ na které mohou předplatné na rok 2009 uhradit. Předplatné je započítatelnou položkou do nákladů. V případě uhrazení předplatného budou předplatitelé nadále dostávat svůj časopis poštou. Noví zájemci o odebírání časopisu se mohou přihlásit u Ing. Antonína Svobody, Novotného lávka 5, Praha, Tel.: 221 082 270. Věřím, že se odebírání časopisu stane pro každého pracovníka pozemkových úprav prestižní záležitostí, zdrojem prospěšných informací, možností diskuze k odborné problematice a že vydávání časopisu uhájíme.

Ing. Mojmír Procházka, předseda ČMKPÚ

Pokyny pro autory původních vědeckých prací

REDAKCE

Viz. www.cazv.cz/publikace/pokyny_pro_autory

Název práce (titul) musí výstižně informovat o zaměření práce a neměl by přesáhnout 85 úhozů. Nesmí obsahovat zkratky a nadbytečná slova (hodnocení, studium, popis, stručné výsledky, předběžné informace apod.). Uvádí se v angličtině a v češtině nebo slovenštině, podtituly článků jsou vyloučeny.

Autoři se uvádějí křestním jménem a příjmením.

Pracoviště autorů se uvádí v oficiální verzi. Pokud jsou autoři z více pracovišť, uvádí se u jejich jména číslo odpovídající stejnému číslu v seznamu pracovišť.

Grant, ze kterého byla práce financována: kromě čísla grantu se uvádí i plný název grantové agentury nebo instituce.

Abstrakt se uvádí v rozsahu maximálně 150 slov. Musí obsahovat podstatné údaje o metodickém přístupu k řešení problému, výstižně popsané dosažené výsledky a jejich statistickou významnost a stručné a jednoznačné závěry, které z nich autoři vyvozují. V abstraktu se necitují žádné publikace a neuvádějí se diskuse výsledků.

Klíčová slova neopakují podstatná jména uvedená již v názvu práce a musí co nejlépe charakterizovat studovaný problém.

ÚVOD by měl informovat o aktuálním stavu výzkumu v daném oboru a o cíli práce. Citovanými publikacemi se dokládá

stav současných poznatků, z nichž autoři vycházejí, ne vše, co již bylo uveřejněno. Citace uvedené v textu musí souhlasit s údaji v seznamu literatury. Doporučuje se uvádět pouze citace z lektorovaných periodik.

MATERIÁL a METODY musí poskytnout jasný popis použitých:

- strojů, přístrojů a zařízení, chemikálií, diagnostických souprav apod. (typ, zdroj nebo výrobce, země původu) a způsob jejich použití;
- rostlin/zvřát (přesná definice druhu, počtu a zdrojů rostlin/zvřát, jejich rozdělení do pokusných a kontrolních skupin, způsob pěstování/ustájení, krmení a ošetřování, hodnocení stavu, odběr vzorků k vyšetření, uchovávání vzorků do zpracování);
- metod (podrobný popis nebo citace dostupné práce, ve které je popis metody); nelze připustit citaci práce, která pouze odkazuje na metodu, ale neuvádí její popis; případné modifikace citovaných postupů musí být jednoznačně popsány; pokud metody neprováděli autoři práce, musí být uvedeno, kdo dodal výsledky (jméno a pracoviště);
- způsobů vyhodnocení výsledků, statistických metod a použitých programů. ➤

INFORMACE AUTORŮM

► **VÝSLEDKY** musí být zpracovány přehledně a pokud možno vyjádřeny graficky nebo v tabulkách. Není přípustná dokumentace stejných výsledků jak v tabulkách, tak pomocí grafů. Statistické vyhodnocení musí mít logické zdůvodnění a dokonalé zpracování. Výsledky by měly obsahovat údaje, které umožní jejich ověření (např. při hodnocení významnosti rozdílu dvou průměrů je třeba uvést průměr, počet stanovení a směrodatnou odchylku). Statisticky významné rozdíly musí být v tabulkách nebo v grafech vyjádřeny jednoznačně a přehledně. V práci nelze uvádět výsledky získané postupem, který není popsán nebo citován v metodice.

DISKUSE má jednoznačně vyjádřit srovnání dosažených výsledků s dosud známými poznatky, aby bylo zřejmé, co je ve výsledcích zcela novým poznatkem, v čem se dosažené výsledky liší od nálezů jiných autorů nebo v čem se s publikovanými názory shodují. Diskuse má zdůraznit význam výsledků a upozornit na nově otevřené otázky a na potřebu jejich řešení. V posledním odstavci diskuse by mělo být uvedeno, zda bylo dosaženo cíle vytyčeného v úvodu a jaké z toho autoři vyvozují závěry.

SEZNAM CITOVANÝCH PRACÍ musí zahrnovat všechny uváděné práce, citované v textu, jménem autorů a rokem vydání jejich publikace (v případě citací více prací z jednoho roku se v textu i v seznamu literatury odlišují písmeny a, b, c...). Pokud má práce více autorů, uvádějí se v seznamu prací všichni, v textu však jen první s dodatkem „et al.“ a rokem vydání. Autoři se uvádějí velkými písmeny, křestní jména iniciálami, rok vydání, za tečkou název citované práce, oficiální zkratka časopisu, ročník, stránkový rozsah. Práce v monografiích a ve sbornících se uvádějí podle následujícího vzoru:

SMITH W.H., 1990. Air Pollution and Forests. Berlin, Springer Verlag: 618.

MRÁČEK Z., PAŘEZ J., 1986. Pěstování smrku. Praha, SZN: 203.

Literatura by se měla uvádět pouze z lektorovaných periodik.

V seznamu literatury nelze uvádět práce, které nejsou citovány v textu.

■ Příklad citace v textu: ... popsal BROWN (1995)... , ... popsala řada autorů (BROWN 1995; MURASHIGE a SKOOG 1996; REED et al. 1998)...

■ Příklad citací v seznamu (zkratky časopisů se uvádějí podle Science Citation Index nebo Current Contents):

– MURASHIGE T., SKOOG F., 1962. A revised medium for rapid growth and bioassay with tobacco tissue cultures. *Physiol. Plant*, 75: 473-479.

Tabulky a obrázky se dodávají zvlášť a na všechny musí být odkaz v práci. Všechny ilustrativní materiály musí mít kvalitu vhodnou pro tisk. Fotografie i grafy jsou v textu uváděny jako obrázky a jsou číslovány průběžně. Každý obrázek musí mít stručný a výstižný popis.

KONTAKTNÍ ADRESA jednoho z autorů, na kterého může být zasílána korespondence, je uváděna v češtině, slovenštině (popř. u zahraničních autorů v angličtině) na konci práce. Kromě poštovní adresy musí obsahovat i čísla telefonu, faxu a e-mail autora.

Další požadavky

Rukopis práce se dodává vytištěn běžnými fonty ve velikosti 12 a v řádkování, které se blíží počtu 30 řádků na stránce a 60 písmen na řádku. Další technické požadavky (zpracování obrázků a možnost uveřejnění fotografií, doporučené textové editory, formáty digitalizovaných obrázků apod.) si lze vyžádat v redakci. Rukopis včetně obrázků na disketě musí být vždy doplněn i současným odesláním vytištěné verze v požadovaném počtu dvou výtisků. Textový soubor se na disketu ukládá bez dělení slov a zarovnání bloků. Rukopis musí být tištěn se širokým okrajem, s dvojitými mezerami mezi řádky a na papíru formátu A4. Jestliže jsou grafy vytvořeny v programu Excel, je potřeba je dodat uložené v tomto programu (nestačí grafy importované do dokumentu Word).

Zkratky a symboly používané v práci je nutné při jejich prvním uvedení vysvětlit. Používané jednotky musí odpovídat soustavě měrových jednotek SI.

Pozemkové úpravy se nesmí stát popelkou

Pozemkové úpravy jsou v naší zemi oborem s tradicí více než 150 let starou. Důkazem, že to není obor neopodstatněně a uměle vytvořený je, že zahájení scelovacích úprav pod vedením Františka Skopalíka v Záhlincích na Holešovsku před více než stopadesáti lety proběhlo z iniciativy a dobrovolné dohody občanů. a nutno připomenout, že v té době nebyl žádný zákon o scelování.

V průběhu dalších let procházely pozemkové úpravy přirozeným vývojem a plnily požadavky své doby. K jejich významné deformaci došlo v padesátých letech, kdy byly vlastnické vztahy k půdě nuceně přerušeny, pozemky sceleny a tak došlo k nadřazení uživatelských vztahů nad vlastnické. Od té doby se též datuje dvojí evidence půdy, uživatelská a vlastnická. Rovněž se naprosto diametrálně změnila tvář krajiny. Z drobných políček se postupně staly velké lány, bylo rozoráno velké množství cest, mezí, provedeno napřímení potoků a realizovány velkoplošné odvodnění. Rovněž se výrazně zvýšilo používání umělých hnojiv a herbicidů. V důsledku těchto opatře-

ní zmizelo z krajiny i velké množství zeleně, ať již ovocné, nebo neovocné. Za těmito opatřeními však následovaly další negativní jevy, jako je monokulturní pěstování plodin na velkých lánech a s tím spojená vodní eroze půd a následný výrazný úbytek drobné zvěře i ptactva.

I v těchto dobách však probíhaly pozemkové úpravy, jejichž cílem mělo být vytvoření co největších souvislých pozemků. Projektanti pozemkových úprav se ve většině případů těmito maximalistickým snahám bránili a hledali důvody pro zachování určitého rázu krajiny a zachování původních přírodních prvků.

K výrazné kvalitativní změně došlo po roce 1990, kdy započaly restituční a pozemkové úpravy se postupně vrátily ke svému původnímu poslání.

Stát na sebe vzal významnou a odpovědnou úlohu jednak ve vrácení majetku, ale i umožnění jeho využívání vlastníky. Bezpočet jednotlivých parcel scelených do velkých lánů je stále pro vlastníky nepřístupno. V důsledku špatné evidence vlastnictví k půdě dost vysoké procento půdy neprošlo dědickými řízeními, je i velký počet neznámých vlastníků. Bylo zorněno hodně polních cest, snížila se prostupnost krajiny. Těchto nešvarů přetrvává stále dost.

Přijetím zákona o půdě, zákona o pozemkových úpravách a zřízení pozemkových úřadů na sebe stát vzal velkou odpovědnost tyto nepravosti odstranit. Pozemkovou úpravou dostává vlastník pozemky v rámci možností zákona scelené a hlavně přístupné, což mu umožní jejich využívání, ale i snadnější pronajímání, případně i prodej. I pronájem půdy je forma podnikání. V krajině je

řešen vodní režim včetně eroze půdy, protipovodňová opatření, navržení nových cest a výsadby zeleně. Zákon dává možnost vyrovnat ze státní půdy rozšíření silnic i jiných staveb na soukromých pozemcích. Velkou výhodou je to, že díky možnosti čerpání finančních prostředků z fondů evropské unie nezůstávají tyto projekty jen na papíře, ale postupně dochází k jejich realizaci. Podmínkou pro čerpání však je schválení pozemkové úpravy. Kdo se v krajině alespoň trochu pozorně dívá, určitě si už všimnul kilometrů nových, případně rekonstruovaných cest s doprovodnou zelení podél, revitalizovaných potoků, rybníčků a vybudovaných protipovodňových opatření. Významné je i jednoznačné určení vlastnické držby v nově vzniklé digitální katastrální mapě. Již by se nemělo stát, že se postaví stavba na cizím pozemku, ale rovněž by se nemělo stát aby na cizím pozemku někdo hospodařil bez řádné nájemní smlouvy. Mělo by být v zájmu každého hospodáře, mít podnikání založeno na pevných základech a tím je vlastnictví, nebo řádná nájemní smlouva. Víme, že zemědělcům se v současné době nežije lehký, ale pozemkové úpravy jejich situaci v žádném případě nezhoršují, spíše naopak. Jsou přínosem jak pro vlastníky pozemků, tak i pro hospodářské subjekty. Výsledkem pozemkové úpravy musí být

zemědělská půda ochráněná proti znehodnocujícím vlivům, spokojený vlastník a především harmonická krajina, která tu zůstane pro další generace. Aby pozemková úprava splnila maximum co se od ní očekává, je nutné od samého počátku její objasňování vlastníkům, uživatelům pozemků a úzká spolupráce s obecními úřady a s nejširší veřejností. Pokud všichni jmenovaní pochopí smysl pozemkové úpravy, přijmou ji za svoji, pak je zaručen její úspěch. Vlastníkům přinese scelení a zpřístupnění jejich pozemků, ochránění půdy před erozí, hospodářským subjektům vyjasní vlastnické a nájemní vztahy, vybudování kvalitních zemědělských komunikací, obcím a jejich občanům zlepšení životního prostředí v podobě množství vysázené zeleně, ochránění před záplavami a ostatní veřejnosti zlepšení prostupnosti v krajině a možnosti ke kvalitní rekreaci v kultivované krajině, která má svého hospodáře, který ji rozumně využívá, pečuje o ni a trvale ji zlepšuje. To je také smysl práce projektantů pozemkových úprav, kteří se musí umět vcítit do pocitů vlastníka pozemků, do pocitů hospodáře na pozemcích, ale i do pocitů člověka, který v krajině hledá odpočinek. ■

Ing. Mojmír Procházka,
předseda ČMKPÚ

Plán činnosti ČMKPÚ ...

► a organizačním garantem by měl být ÚPÚ. ČMKPÚ se bude aktivně podílet na zajištění vysoké odborné úrovně dodáním vysoce kvalifikovaných lektorů, členstvím ve zkušebních komisích apod. Lze využít i kapacity vysokých škol. ČMKPÚ má vazby na Jihočeskou univerzitu, Mendlovu univerzitu v Brně, Univerzitu J. E. Purkyně v Ústí nad Labem a další.

Další akce:

► Akce PÚ a Středočes. pobočky ČMKPÚ na praktické ukázce realizovaných společných zařízení okresu Mělník (přelom září–říjen). ■

ČKAIT

Právní informace

Zákony

■ **Zákon č. 85/2009 Sb.**, publikovaný dne 1. dubna 2009 v částce 26 Sbírky, úplné znění zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, jak vyplývá z pozdějších změn. Zákon nabyl účinnosti dne 1. ledna 2009.

■ **Zákon č. 87/2009 Sb.**, publikovaný dne 1. dubna 2009 v částce 27 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Zákon nabyl účinnosti dne 1. dubna 2009 s výjimkou.

■ **Zákon č. 97/2009 Sb.**, publikovaný dne 16. dubna 2009 v částce 31 Sb., kterým se mění zákon č. 13/1970 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů. Zákon nabyl účinnosti dne 16. dubna 2009.

Vyhlášky

● **Vyhláška č. 76/2009 Sb.**, publikovaná dne 30. března 2009 v částce 24 Sbírky, kterou se mění vyhláška Českého úřadu zeměměřického a katastrálního č. 162/2001 Sb., o poskytování údajů z katastru nemovitostí České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Vyhláška nabyla účinnosti dne 1. dubna 2009.

● **Vyhláška č. 91/2009 Sb.**, publikovaná dne 6. dubna 2009 v částce 28 Sbírky, kterou se mění vyhláška Ministerstva dopravy a spojů č. 30/2001 Sb., kterou se provádějí pravidla provozu na pozemních komunikacích a úprava a řízení provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů. Vyhláška nabyla účinnosti dne 21. dubna 2009.

□ □ □

PLÁN ČINNOSTI ČMKPÚ V ROCE 2009 výběr akcí v druhé polovině r. 2009

Severočeská:

- Vliv klimatických změn na projektování a realizaci spol. zařízení ve vybraných oblastech ČR. – **23. 9. 2009.**
- Setkání členů pobočky se zástupci pozemkových úřadů severočeského regionu na ukázce realizace společných zařízení v okrese Liberec.

Východočeská:

- Ukázka realizací pozemkových úprav – společná akce pozemkových úřadů a projektantů. **Termín bude upřesněn.**

Severomoravská:

- Odborný seminář s exkurzí na realizovanou vodohospodářská opatření v okrese Prostějov, vyhodnocená v soutěži o nejlepší realizované spol. zařízení – **září 2009**
- Setkání členů pobočky k aktuální odborné problematice – **listopad 2009**

POBOČKY

ÚSTŘEDÍ

Oblast vzdělávání: a) konference, semináře,
b) celoživotní vzdělávání

ad a) – 1 celostátní akce ve spolupráci s ÚPÚ. Bude to vrcholná akce oboru pozemkových úprav, na které budou sděleny základní směry a úkoly v oblasti pozemkových úprav včetně jejich realizací v dlouhodobějším horizontu, ale především v daném kalendářním roce. Dále budou odborná vystoupení k aktuální problematice, možné diskuze v sekcích, ukázky realizací, závěry a doporučení z konference.

► Dále se může uskutečnit další celostátní akce v případě potřeby sdělit urychleně důležité informace širšímu okruhu pracovníků činných v oboru pozemkových úprav – nové zákony, vyhlášky apod.

► **1 – 2 krajské akce,** možno s výjezdem na úspěšně i neúspěšně realizovaná zařízení, diskuze k odborné problematice z pohledu pozemkového úřadu a z pohledu projektanta.

ad b) – Smyslem celoživotního vzdělávání bude udržení a trvalé zvyšování odborné úrovně všech pracovníků aktivně činných v oboru pozemkových úprav. Nositelem ►

TÉMA

Identifikace kritických zdrojových lokalit plošného zemědělského znečištění – standardizovaný podklad pro projektování komplexních pozemkových úprav

Autoři:

Kvítek, T., Fučík, P., Kaplická, M., Novák, P., Novotný, I., Zajíček, A., Žížala, D. doc. Ing. Kvítek Tomáš, CSc., Ing. Fučík Petr, Mgr. Kaplická Markéta, RNDr. Novák Pavel, Ing. Novotný Ivan, Mgr. Zajíček Antonín, Mgr. Žížala Daniel,

Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i., Žabovřeská 250, 157 24 Praha 5

Abstrakt

Práce popisuje identifikaci zdrojových oblastí plošného zemědělského znečištění. Významné zdrojové lokality jsou popsány jako lokality s vysokou infiltrační kapacitou půd, tyto ovlivňují jakost mělkých podzemních vod, ve spojení s geologickým podložím jakost hlubokých podzemních vod. Druhým typem jsou erozně ohrožené pozemky ve svazích a třetím typem lokality přímé ochrany povrchových a podzemních vod v nivních polohách. Způsob hospodaření a využití půdy těchto nejzranitelnějších poloh rozhodujícím způsobem ovlivňuje jakost povrchových i podzemních vod. Klíčová slova: kritické zdrojové lokality, eroze, zranitelnost vod, infiltrační oblasti, jakost vody.

Title: Identification of critical sources areas of non point agricultural pollution – standardized groundwork of projection complex land adjustment.

Authors:

Kvítek, T., Fučík, P., Kaplická, M., Novák, P., Novotný, I., Zajíček, A., Žížala, D.,

Research Institute for Soil and Water Conservation, Žabovřeska 250, 156 27 Prague, Czech Republic

Abstrakt

The article describes the identification of areas causing agricultural non point pollution in a watershed. Considerable source areas are defined as localities with the highest soil infiltration capacity, having the influence of shallow ground water quality and in connection with bedrock also of deep groundwater quality. Second type of critical source areas are plots on slopes prone to erosion processes and the third type are areas of the direct protection of surface and ground water in nearstream and alluvial sections. Agricultural management and land use of the most vulnerable areas are the crucial factors that influence surface and ground water quality.

Key words: critical sources areas, erosion, infiltration areas, land adjustment, quality of water.

1. Úvod

Ochrana vodních zdrojů v rámci prováděných komplexních pozemkových úprav úzce navazuje na ochranu půdy a je jednou z priorit komplexního rozvoje daného území. Jakost vody podmiňuje rozvoj bytových, investičních i rekreačních příležitostí a kvalitní voda by měla být i samozřejmým přírodním zdrojem dané oblasti.

Protipovodňová i protierozní ochrana území se stává nedílnou součástí rozvoje venkova a krajiny. Stejná pozornost by měla být věnována i ochraně vodních zdrojů povrchové a podzemní vody. S možností vzrůstu klimatických extrémů může být totiž právě ochrana jakosti vody jedním z limitujících faktorů rozvoje venkovského prostoru. Jakost povrchových a podzemních vod významně ovlivňuje plošné znečištění ze zemědělského hospodaření (vymývání živin, eroze). Význam plošného znečištění bude s pokračujícím poklesem znečištění z bodových zdrojů vzrůstat. Jeho podíl je podstatný zvláště u dusíku a fosforu a je odlišný v různých oblastech České republiky v závislosti na hustotě osídlení, podílu čištění vypouštěných odpadních vod, intenzitě a způsobu zemědělského hospodaření a úrovni atmosférické depozice. Předkládaný postup se zaměřuje především na eliminaci vstupů dusičnanů [19] a fosforu do vodního prostředí, neboť především tyto makroživiny způsobují eutrofizaci. Eutrofizace, která je významně ovlivňovaná právě plošným znečištěním ze zemědělských zdrojů, je přírodní děj, jenž v důsledku lidské činnosti přesáhl přirozené meze. Přírodní eutrofizace je způsobena uvolňováním dusíku a fosforu, případně silikátů z půdy, sedimentů a odumřelých vodních organismů. Umělá (zrychlená) eutrofizace je způsobena mimo jiné i intenzivní zemědělskou výrobou a působením eroze.

Tento příspěvek shrnuje nové poznatky a přístupy, které byly použity a jsou podrobně popsány v certifikované metodice [12], která navazuje a současně i rozpracovává dílčí postupy při průzkumech a rozborech při projektování komplexních pozemkových úprav uvedené v práci [14]. KPÚ jsou zpravidla řešeny po jednotlivých katastrálních územích a rovněž tak Nitrátová směrnice má jako základní jednotku katastrální území, která buď je nebo není vyhlášena jako zranitelná oblast dusičnany. Ochranu jakosti vod je ovšem třeba řešit se zapojením jednotek hydrologických povodí. Postup uvedený v tomto příspěvku oba tyto přístupy zohledňuje a při stanovování a vymezování zdrojových lokalit plošného zemědělského znečištění je propojuje, při respektování platné legislativy.

Výše uvedená Nitrátová směrnice [19] je uplatněna v § 33 vodního zákona (zákon č. 254/2001 Sb. [23]), ve znění pozdějších předpisů) a prováděcím předpise nařízení vlády č. 108/2008 Sb. [16] o stanovení zranitelných oblastí a o používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření v těchto oblastech. Samozřejmě jsou zapracovány také požadavky Rámcové směrnice o vodách [20] (2000/60/ES), která vychází ze zásad trvale udržitelného rozvoje, navazuje na směrnici o integrované prevenci a omezování znečištění, vytváří rámec pro komplexní přístup k ochraně vod (povrchových a podzemních, vnitrozemských i mořských) a s ní spojených ekosystémů (např. mokřady), a to jak z hlediska kvality, tak i kvantity.

Cílem tohoto příspěvku je seznámit odbornou veřejnost s novým přístupem v problematice ochrany vodních zdrojů a předložit praktický, standardizovaný podklad, který by problematiku ochrany půdy a jakosti vody v návaznosti na proces zpracování komplexních pozemkových úprav souhrnně řešil.

2. Materiál a metody

2.1. Identifikace kritických zdrojových lokalit

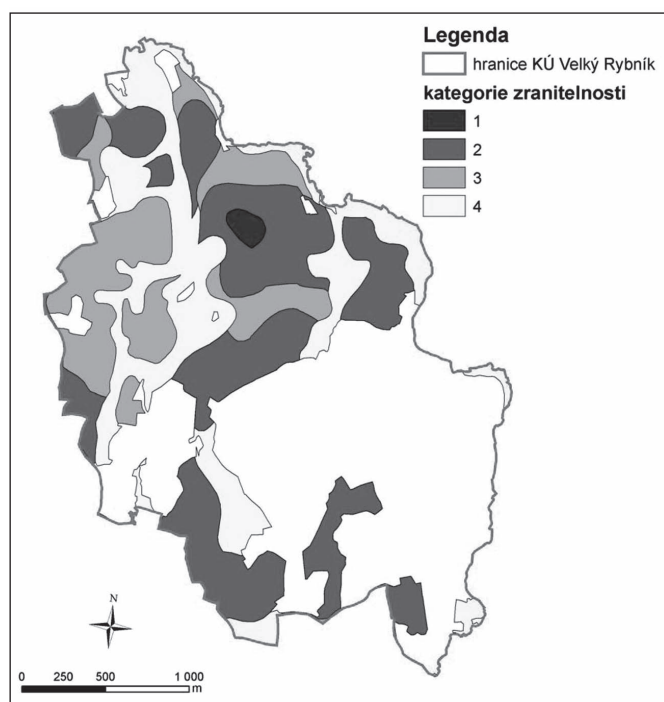
Kritické zdrojové lokality (plochy) plošného zemědělského znečištění vod jsou obecně enklávy zemědělské půdy s vysokým potenciálem (rizikem) z hlediska rozličného působení na urychlený odnos živin a polutantů z území. Kritické zdrojové lokality jsou vymezovány na základě tří základních kritérií. Za prvé jsou to zdrojové plochy zvýšeného potenciálního vyplavování nutrientů do podzemních a drenážních vod, určené podle míry zranitelnosti podzemní vody (syntéza mapových podkladů vybraných parametrů půdy a horninového prostředí), za druhé plochy ohrožené erozí vymezované na základě syntézy vrstev ZABAGED, BPEJ a LPIS – stanovení faktoru LS a za třetí se jedná o určení ploch vhodných (nezbytných) pro přímou a bezprostřední ochranu vodních toků a ploch vycházejících ze syntézy stejných mapových podkladů, jako v případě kategorizace ploch ohrožených erozí. Stanovování kritických zdrojových lokalit plošného zemědělského znečištění je vzhledem k charakteru dat a procesu jejich zpracování optimální řešit v prostředí GIS.

a) Určení lokalit zranitelnosti podzemních vod

Pro výběr kritických zdrojových lokalit zranitelnosti podzemních a podzemních vod z hlediska vyplavování nutrientů, zejména dusičnanů, jsou využívány jednak mapy vzniklé kategorizací BPEJ a pro hodnocení zranitelnosti podzemních vod potom syntetické mapy zranitelnosti podzemních vod [11].

aa) Určování lokalit ochrany mělkých podzemních (podpovrchových) vod

Mapa zranitelnosti půdy (relativní infiltrační schopnosti půdy) vychází z analýzy kódů BPEJ. Pro hodnocení půdních hydrologických vlastností byl pro výběr kritérií použit kód BPEJ (mimo klimatického regionu); hlavní půdní jednotka, sklonitost, expozice, skeletovitost a hloubka půdy. Jednotlivá kritéria byla kategorizována do skupin 1–5 z hlediska jejich významnosti vzhledem k procesu infiltrace vody do půdy a na něj vázanou migraci látek půdním profilem [8]. V mapě kategorizace zranitelnosti půdy (obr. 1) pak kategorie 1 odpovídá maximální schopnosti infiltrovat srážkovou vodu a kategorie 5 pak minimální schopnosti infiltrace.

Obr. 1: Kategorizace zranitelnosti půdy podle BPEJ

Mělké podzemní vody jsou často podchyceny drenážními systémy. V zájmovém území se mohou vyskytovat zemědělské odvodňovací stavby (podpovrchová trubková drenáž), které mohou významně ovlivňovat vodní a živinný režim území a z hlediska vývoje jakosti vod působit převážně negativně. Obecně lze prohlásit, že drenáže přispívají k zatížení povrchových vod živinami. Drenážní systémy vybudované ve svahu mohou podchycovat jak pramenné vývěry, tak i vodu proudící mělce pod povrchem. Každý pramenný vývěr i drenážní systém má svou zdrojovou oblast (mikropovodí) a její identifikace a lokalizace kritických zdrojových okrsků v jejím rámci může hrát výraznou roli při zlepšení jakosti vody daného území změnou návrhů způsobů hospodaření. Rozvodnice těchto zdrojových oblastí (mikropovodí) většinou přibližně odpovídá orografické rozvodnici s přihlédnutím k místním morfologickým, hydrogeologickým, půdním a dalším podmínkám (související okolní přirozená, nebo umělá drenáž). Tyto rozvodnice mikropovodí nemusí respektovat správné hranice katastru a proto je nutné při vymezování mikropovodí drenážních systémů zohlednit i hydrologicky související území (svahy začínající v sousedním k.ú. a spadající do řešeného k.ú.). Vymezení zranitelných lokalit mělkých podzemních vod na základě analýzy kódů BPEJ bude tedy v některých případech mikropovodí drenáží zasahovat mimo území řešeného k.ú. (obr. 2 a 3). Opatření na parcelách mimo aktuálně posuzované k.ú. budou zohledněna v rámci řešení KPÚ příslušných k.ú.

Pro stanovení rozsahu mikropovodí drenáží v daném území jsou nezbytné zejména tyto podklady. (Pokrač. str. 6 ►)

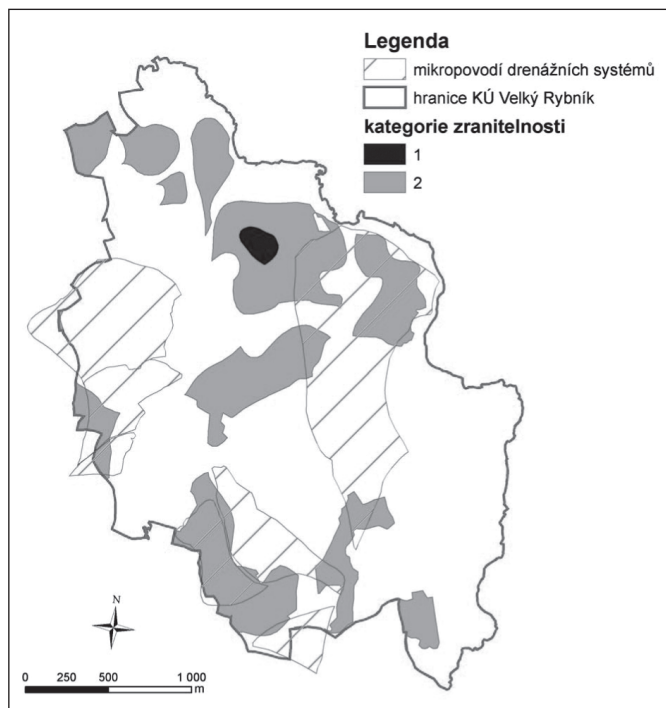

Obr. 2: Drenážní systémy a jejich mikropovodí v rámci řešeného katastrálního území a hydrologicky souvisejících ploch

Mapové a technické podklady

- základní mapy 1:10 000 se zákresy odvodňovacích staveb (Zemědělská vodohospodářská správa – ZVHS)
- bonitované půdně ekologické jednotky 1: 5000, LPIS,
- katastrální mapy včetně souboru popisných informací (SPI) (zastoupené druhy pozemků a zemědělské kultury, vlastnické vztahy)
- projektová dokumentace k odvodňovací stavbě (výkresy 1:1000, 1:2000) včetně technické zprávy (okresní archiv ZVHS)
- mapy geologických (1:25 000) a hydrogeologických (1:50 000) poměrů v lokalitě
- letecké / družicové snímky lokality

V případě potřeby přesné lokalizace a identifikace drenážních systémů a jejich mikropovodí v daném území (například za účelem rekonstrukce drenážní soustavy, návrhu opatření na drenáži a související ploše, revitalizace části území, atd.) je nezbytná podrobná rekognoskace odvodňované plochy (ve vazbě na povodí) a diagnostika samotné odvodňovací soustavy; popřípadě polohová identifikace povrchových a zejména podpovrchových objektů drenážního systému, zjištění shody provedení stavby s projektovou dokumentací a aktuálního technického stavu stavby (funkčnost, poruchy a závady). Tyto aktivity se neobejdou bez podrobného místního terénního šetření:

Obr. 3: Mapa vybraných kritických zdrojových lokalit zranitelnosti mělkých podzemních vod

Terénní šetření

- zaměření povrchových objektů a prvků odvodňovací soustavy GPS,
- zjištění aktuálního zastoupení druhů pozemků a zemědělských kultur na zájmové ploše,
- zjištění předešlého, aktuálního a výhledového způsobu a možností využití odvodňené půdy.

Podrobně se této problematice věnuje např. publikace [9].

Finálním krokem k lokalizaci skutečné polohy, rozlohy a způsobu využití území mikropovodí drenáží v předmětném

území je syntéza všech uvedených datových podkladů a výsledků šetření, nejlépe v digitální formě (GIS). V území mikropovodí jsou následně identifikovány potenciální kritické zdrojové lokality zranitelnosti podpovrchových vod podle bodu 2.1.aa.

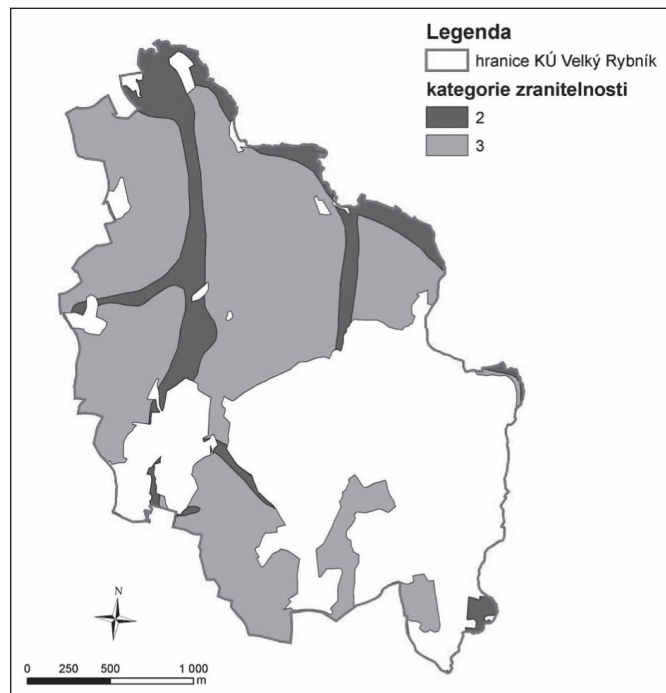
Pro ochranu mělkých podzemních vod by měly být prioritně řešeny zdrojové oblasti, respektive kritické zdrojové lokality mikropovodí drenážních systémů z důvodu vyššího rizika kontaminace v důsledku urychleného odtoku do povrchového recipientu drenážním systémem a možnosti výrazného negativního ovlivnění jakosti povrchových vod.

ab) Určování lokalit ochrany podzemních vod

Syntetická mapa potenciální zranitelnosti podzemních vod je sestavena jako průnik dvou dílčích mapových vrstev – mapy zranitelnosti půdy (kategorizace infiltrační schopnosti půdy) a mapy zranitelnosti horninového prostředí.

Při sestavování map se vychází z analýzy charakteristik půdy a horninového prostředí z hlediska prostorové variability propustnosti, kdy jednotlivým hodnoceným kritériím jsou přiřazovány váhy z hlediska kategorizace a koeficienty důležitosti podle jejich významu ve vztahu k možnosti infiltrace srážkové vody půdním a horninovým prostředím. Tvorba map zranitelnosti půdy (relativní infiltrační schopnost půdy) vychází z analýzy kódů BPEJ a je popsána v kapitole 2.1.aa.

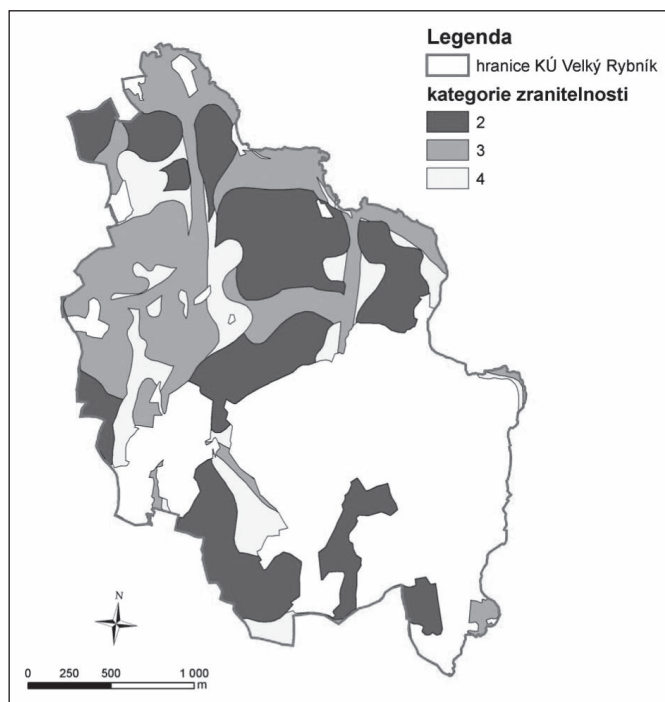
Druhou hodnocenou vrstvou je zóna horninového prostředí, která výrazně ovlivňuje proces infiltrace a další pohyb vody pod úrovní půdního profilu. Mapa zranitelnosti horninového prostředí (obr. 4) byla sestavena ze dvou vstupních vrstev (dle hydrogeologických podkladů zpracovaných firmou Geotest

Obr. 4: Mapa zranitelnosti horninového prostředí

Brno, a.s.), a to z vrstvy charakteru nesaturované zóny, která vyjadřuje míru schopnosti propouštět infiltrovanou vodu a vrstvy mocnosti nesaturované zóny, kdy menší mocnost více přispívá ke zranitelnosti horninového prostředí. Překrytím obou těchto informačních vrstev vzniklo pět kategorií zranitelnosti horninového prostředí, přičemž maximálně zranitelná je kategorie 1 a minimálně zranitelná kategorie 5 (obr.4).

Posledním krokem tvorby syntetické mapy zranitelnosti podzemních vod (obr. 5) je propojení vrstev zranitelnosti půdy a zranitelnosti horninového prostředí.

Obr. 5: Mapa zranitelnosti hlubokých podzemních vod

Na výsledné syntetické mapě zranitelnosti podzemních vod tak vzniká mozaika kritických zdrojových ploch znečištění jednoznačně vymezených s možností následné lokalizace na jednotlivé pozemky (parcely nebo půdní bloky, hony) s relativním vyjádřením potenciální zranitelnosti z hlediska vyplavování nutrientů do povrchových a podzemních vod.

b) Určení rizikových lokalit z hlediska erozní ohroženosti

Při výběru rizikových lokalit z hlediska erozní ohroženosti vycházíme ze stanovení dlouhodobého průměrného smyvu půdy metodou 3D USLE (Mitasová, 1998). Mapa dlouhodobého průměrného smyvu půdy je prezentována jako rastrová vrstva v rozlišení 10 m obsahující hodnoty skutečné dlouhodobé průměrné ztráty půdy.

Mapa byla odvozena s využitím všech faktorů podléhajících se na rozvoji erozních procesů.

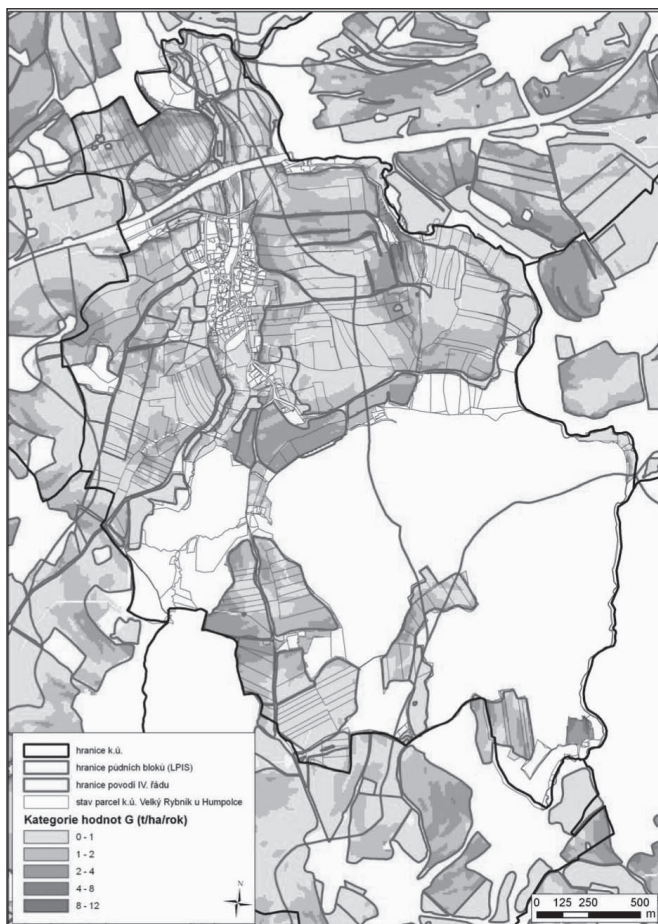
Faktor erozní účinnosti přívalového deště představuje jeho schopnost erozně působit na povrch půdy, tj. uvolňovat půdní částice z povrchu půdy a rozrušovat půdní agregáty. Erozní účinnost deště je určena kvalitativními charakteristikami deště (kinetickou energií, intenzitou, resp. jejich kombinací). Pro výpočet byla použita doporučená průměrná hodnota pro Českou republiku $R = 20 \text{ MJ} \cdot \text{ha} / \text{cm} \cdot \text{h}$.

Faktor erodovatelnosti půdy (K) představuje náchylnost půdy k erozi, tzn. schopnost půdy odolávat působení erozních činitelů (srážek, povrchového odtoku). Pro výpočet byly použity data BPEJ v měřítku 1:5000 a přiřazeny k nim aktualizované hodnoty K faktoru.

Faktor délky a sklonu svahu (LS) byl vypočten z DMT, který byl vytvořen z vrstevnic databáze ZABAGED 1:10 000 a převeden do rastrové podoby v rozlišení 10 m. Pro hydrologickou správnost DMT byly nástroji GIS (Spatial Analyst) provedeny nezbytné korekce a opravy.

U faktoru účinnosti protierozních opatření byla použita hodnota $P = 1$.

Identifikace ohrožených pozemků se provede překrytím mapy dlouhodobého průměrného smyvu půdy (obr. 6) databází LPIS a výběrem těch pozemků, na kterých je nadlimitní eroze (nad 4 t/ha/rok) a velký sklon svahů (nad 7°) – obr. 7. Takto

Obr. 6: Mapa dlouhodobého průměrného smyvu půdy G (t/ha/rok)

jsou pozemky posouzeny z hlediska míry dlouhodobého smyvu – vzhledem k jejich rozloze, sklonitosti, morfologii (konvergenci plošného odtoku), místnímu účinku srážek, půdním vlastnostem a ochrannému účinku vegetace. V rámci vybraných půdních bloků je dále provedena identifikace dotčených parcel.

Pro určení ztráty půdy (G) dovolující trvale a ekonomicky dostupně udržovat úrodnost půdy přihlížíme k hloubce půdy, která má pro zachování funkce pozemků a tudíž určení jejich ohroženosti vodní erozí významný vliv. Pozemky na mělké půdě by měly být zatravněny, pozemky na středně hlubokých půdách by měly být chráněny od $G > 4$ t/ha/rok a pozemky na hlubokých půdách chráněny od $G > 10$ t/ha/rok. Pro posouzení ochrany zdrojů vody jsou tyto limity přísnější, kdy za bezpečnou ztrátu půdy považujeme hodnoty 0,5 – 2 t/ha/rok podle charakteru povodí.

Pro vhodné způsoby využívání vytipovaných erozně ohrožených lokalit a pro případné navrhování opatření na nich je třeba řídit se následujícími principy protierozní ochrany. Na půdních blocích nebo jejich částech s půdami mělkými (do 30 cm), s průměrnou sklonitostí do 70 uplatňovat u pěstování širokořádkových plodin okopaninového typu (kukuřice, brambor, řepy, bobu setého, soji, slunečnice) některou z forem pásového hospodaření, na lokalitách se sklonem nad 70 je pěstování širokořádkových plodin vyloučeno; zde je zapotřebí pro každý erozně ohrožený svah vypracovat projekt protierozní ochrany [6], [7].

Obdobným způsobem můžeme identifikovat celá území (povodí) ohrožená vodní erozí, nebo povodí ohrožující vodní zdroje.

c) Vymezování lokalit přímé ochrany jakosti vod

Výběr rizikových lokalit z hlediska přímého ohrožení jakosti povrchových vod probíhá na podkladě topografických map, map BPEJ a případně leteckých snímků. Jedná se o inundační území vodních toků, tzv. zónu akumulace. V těchto lokalitách je třeba dbát na důslednost v dodržování navrženého opatření – zatravnění z důvodu možného intenzivního vyplavování zejména dusičnanů, a eroze půdy lokalit souvisejících s vodním tokem za zvýšených vodních stavů. Údolní nivy jsou vymezovány jako významný krajinný prvek. Lokality přímé ochrany jsou určovány na základě syntézy tří hledisek:

a) Geomorfologické hledisko

Pro vymezení lze použít výškopisu ze SMO 1: 5000. Vymezení může být dále verifikováno a upřesněno v ortofotomapách na základě terénního šetření. Hlavními kritérii jsou:

- tvar terénu – opraveny chyby dané nepřesností DMT,
- aktuální využití území – vyloučeny zastavěné či podobně intenzivně využívané plochy,
- funkčnost nivních procesů – vyloučeny plochy, na kterých je trvale snížena hladina podzemní vody a prakticky vyloučeno je zaplavení. Podle možnosti průběh hranice upraven na základě výskytu vlhkomilné vegetace.

Přesnost vymezení niv odpovídá přesnosti zdrojových dat, použitelné je v měřítku maximálně 1:5 000. Vzhledem k běžně se vyskytujícím plynulým přechodům mezi nivou a okolním terénem často není možné stanovit hranici jednoznačně. Zvlášť v případě širokých niv s rozptýlenou zástavbou je však v případě potřeby možné uvažovat o účelové redukci vymezené plochy.

b) Evidence druhů pozemků v LPIS a porovnání se stavem KN

Způsob hospodaření v údolní nivě má rozhodující význam z hlediska přímé ochrany vodních toků. Informace o druzích pozemků jsou získávány z informačního systému o produkčních blocích LPIS (MZe ČR) a KN. S ohledem na to, že v LPIS jsou

dosud evidováni pouze registrovaní vlastníci a uživatelé pozemků využívající dotačních titulů a ani stav KN není vždy odpovídající reálnému stavu, je nutno tyto informace ověřit doplňujícím terénním průzkumem. Vyjmuty z rozsahu nivních poloh budou zastavěné či obdobným způsobem využitě části údolních niv. V údolních nivách by mělo převládat hospodaření s převládajícím druhem pozemku trvalé travní porosty, případně se zde mohou vyskytovat lužní lesy či mokřadní společenstva.

c) Půdní charakteristiky

Pro vymezování niv je vedle topografických podkladů využito materiálů BPEJ v digitální grafické formě, kde rozhodující je 2. a 3. místo kódu, které označuje HPJ. Informace jsou rovněž v podrobnosti měřítku 1:5000. Pro vymezení jsou použity kódy skupiny nivních půd – fluvizemí (HPJ 55-59), dále pak ze skupiny hydromorfních půd (HPJ 64-76).

Vlastní určení hranic údolních niv tedy probíhá na základě kombinace topografických podkladů v měřítku 1:5 000 případně DMT a materiálů BPEJ (HPJ) rovněž v měřítku 1:5000.

2.2. Vyhodnocení land use v katastrálním území (povodí)

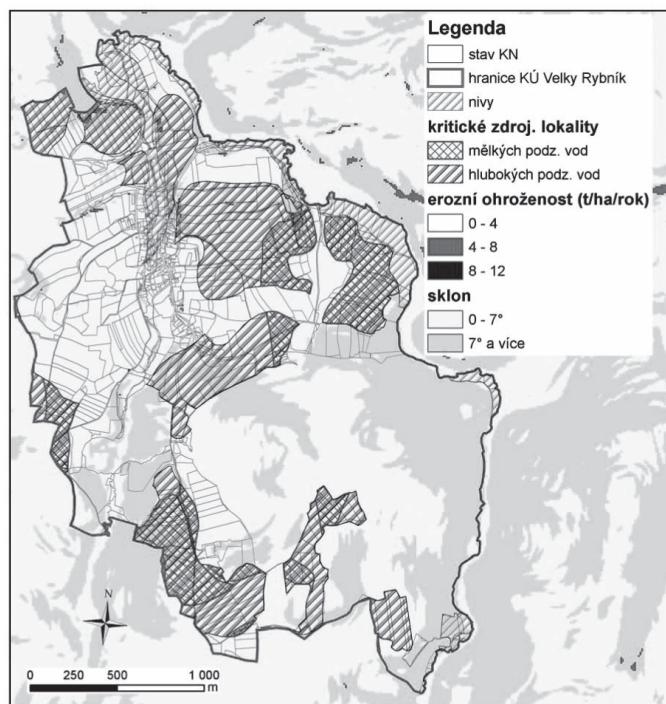
Vyhodnocení způsobu využití území (LULC) je nepostradatelnou informací o řešeném území (povodí, k.ú.). Tato informace slouží k odlišení potenciálních a aktuálních kritických zdrojových lokalit plošného zemědělského znečištění. Rozdíl mezi nimi je dán právě způsobem využití. Aktuálními kritickými lokalitami plošného zemědělského znečištění se stávají zranitelné orné půdy bez trvalého zeleného vegetačního pokryvu. Základním podkladem pro získání dat o aktuálním využití území je LPIS, který udává kulturu produkčního bloku, doplněný ortofotografickými snímky. Upřesňujícím podkladem jsou grafické a popisné údaje katastru nemovitostí s údaji o druzích pozemků. Aktuální stav využití půdy daného katastrálního území zjistíme terénním průzkumem, kdy jsou evidovány nesoulady druhů pozemků mezi evidenčním a reálným stavem jejich využití. Mezi rozhodující kategorie druhu pozemku ovlivňující vztahy mezi jakostí vod a LULC je zastoupení orné půdy proti zastoupení trvalých travních porostů a lesa. Tento poměr je dominantní především pro zranitelnost dusičnanovým zatížením daného území. Vyhodnocení LULC je optimální provádět opět nástroji GIS.

3. Výsledky a diskuse

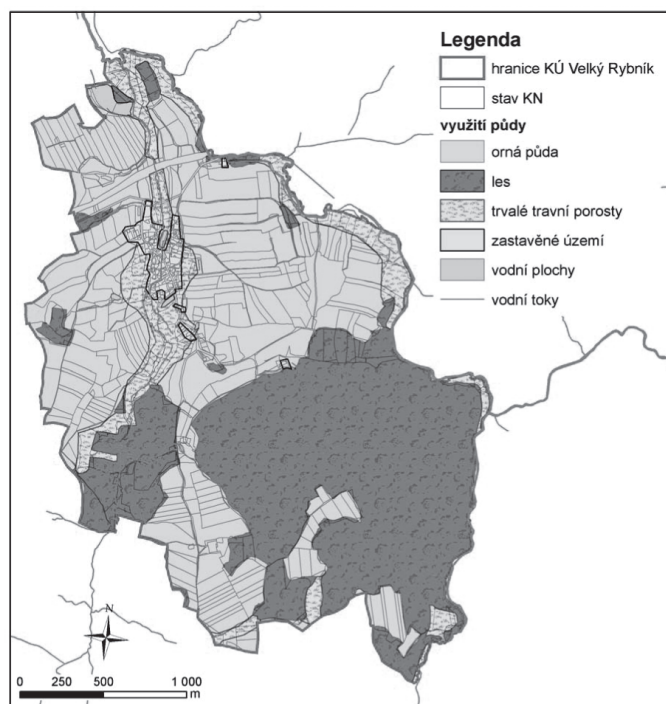
Syntéza a vyhodnocení datových a informačních zdrojů

Propojením všech tří typů kritických zdrojových lokalit vymezených podle bodu 2.1.a–c. dojde k určení potenciálního rozsahu kritických zdrojových lokalit (obr. 8), jejich následným propojením s vrstvou využití půdy (obr. 9) k určení aktuálního rozsahu a rozmístění zdrojových lokalit plošného zemědělského znečištění v zájmovém území (obr. 10).

Příčinná souvislost mezi způsobem využití území v povodí a jakostí povrchových i podzemních vod je obecně uznávaným principem, který je přítomen s většími či menšími odchylkami a významností v různých typech a měřítcích povodí, a který je ovlivněn zejména faktory přírodních charakteristik a antropogenních zátěží území. Zorněním a odvodněním dochází k celkové změně oxidačně-redukčních podmínek v půdě, urychluje se mineralizace organického dusíku, snižuje se denitrifikační činnost, orná půda je častěji a více hnojena. Na orné půdě obvykle není po celý rok přítomná vegetace odebírající dusík, který je takto vyplavován do nižších půdních horizontů, horninového prostředí a vod [10]. V řadě vědeckých studií byla popsána statisticky významná závislost koncentrací dusičnanů ve vodách na podílu orné půdy v povodí a na podílu orné půdy v kritických zdrojových lokalitách povodí a mikropovodí

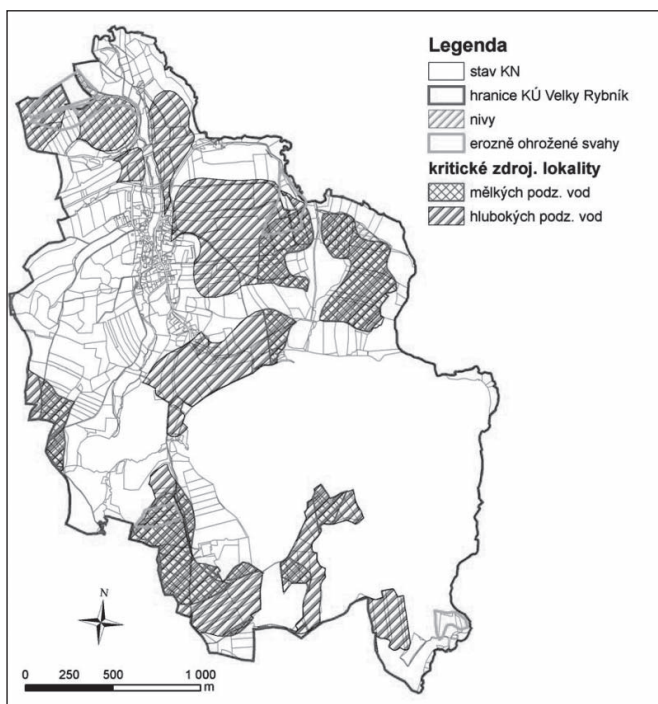

Obr. 8: Vymezený potenciální rozsah kritických zdrojových lokalit

Obr. 9: Aktuální využití půdy

drenážních systémů. V práci [13] je pro povodí VN Švihov na Želivce pomocí vícenásobné faktorové analýzy jako nejzávažnější z hlediska koncentrací dusičnanů v povrchových vodách povodí IV. řádu určen podíl orné půdy v povodí celkové a podíl orné půdy na infiltračně zranitelných půdách v povodí. Podobně v práci [4] na povodích tří různých měřítek (desítky ha, stovky až tisíce ha a stovky až tisíce km²) jsou prokázány významné vazby mezi procentem zornění v povodí a hodnotami koncentrací dusičnanů v povrchových vodách a zjistili, že každé snížení zastoupení zornění v povodí o 10% může snížit hodnotu (C90 – 90 % kvantil) koncentrace dusičnanů v průměru o 6,4 mg/l. Autoři [1] studovali vliv využití území na kvantitu a kvalitu povrchových vod v osmi povodích Rhode

Obr. 10: Vymezený aktuální rozsah kritických zdrojových lokalit

River, Maryland a pro dusičnany zjistili, že variabilitu koncentrací dusičnanů lze vysvětlit z 89 % daty o land use. Nejtěsnější vztah byl vzhledem k ročním i sezónním koncentracím dusičnanů shledán pro procento zornění povodí (row crops). Autor [18] referuje o přímém vztahu mezi koncentracemi dusičnanů ve vodních tocích jihovýchodního Irsku. Odhadl, že průměrný roční odnos dusíku z nezorněného území činil 2,0 kg N/ha/rok, zatímco ze zorněných ploch byla tato hodnota 76 kg N/ha/rok. Autoři [2] zjistili, že množství dusíku vyplaveného z půdy využívané jako orné bylo 100 – 200 kg N / ha ve srovnání se ztrátami z půd trvalých pastvin, které se v průměru pohybovaly kolem 4 kg N /ha za období sledování 20 let. Autoři [21] sledovali 55 toků centrální Anglie, Lake District (Cumbria), převážně na granitoidních horninách a pomocí vícenásobné regrese našli průkazný vztah mezi procentem zemědělské půdy a alkalitou (celková kyselinová kapacita) a koncentracemi nitrátů. Autoři [22] prokázali, že změna způsobu využití zemědělských půd ve vrchovinách Skotska by měla okamžitý negativní dopad na jakost povrchových vod. Zjistili, že průměrné koncentrace a odnosy dusíku by se ve vodách povrchových toků zvýšily 2–3x, pokud by se procentuální zastoupení orné půdy v povodí zvýšilo ze 2 na 10 %. Výrazný vliv zornění na odnosy dusičnanů uvádějí též [3] pro povodí v severovýchodním Skotsku.

Těmito metodickými kroky je stanoven rozsah všech typů kritických zdrojových lokalit plošného zemědělského znečištění v k.ú. resp. v povodí.

4. Závěr

Všechny členské státy EU mají za povinnost rozvíjet ochranu povrchových a podzemních vod pomocí politických rozhodnutí a následně i pomocí legislativy. Rámcová směrnice o vodě požaduje zlepšení vodního statutu všech přírodních vod včetně podzemních vod do 15 let od implementace do národních legislativ. Definice „dobrého ekologického stavu vod“ je založena na koncepci, která zahrnuje biologické, chemické a fyzikální vlastnosti vody. U podzemních vod je navíc sledováno množství vody [5]. ➤

Značná prostorová variabilita fyzikálních vlastností (půda, klima, hydrologie a topografie) včetně zemědělského managementu v povodí umocněná interakcí mezi faktory a relativními efekty těchto faktorů má významný vliv na ztráty živin vyplavováním. Ačkoliv oba nejdůležitější nutrienty (dusík, fosfor) procházejí v zemědělských půdách transformačními procesy a jejich hlavní transportní procesy jsou velmi dobře dokumentovány, je těžké předpovědět ztráty živin z plošného zemědělského znečištění.

Ukázalo se proto nezbytným identifikovat cesty toku nutrientů pomocí půdních charakteristik přes kritické lokality v povodí.

5. Literatura

- [1] CORREL, D.L., DIXON, D. 1980. Relationship of nitrogen discharge to land use on Rhode river watersheds. *Agro-Ecosystems*, 6: 147–159.
- [2] DARBY, R. J., HEWITT, M. V., PENNY, A., JOHNSTON, A. E., MCEWAN, J., 1988. The effects of increasing length of ley on the growth and yield of winter wheat. *Rothamsted report I*, 101–102.
- [3] EDWARDS, A.C., PUGH, K., WRIGHT, G.G., SINCLAIR, A.H., REAVES, G.A., 1990. Nitrate status of two major rivers in N. E. Scotland with respect to land use and fertiliser additions. *Chemistry and Ecology* 4, 97–101.
- [4] FUČÍK, P., KVÍTEK, T., LEXA, M., NOVÁK, P., BÍLKOVÁ, A. 2008. Assessing the Stream Water Quality Dynamics in Connection with Land Use in Agricultural Catchments of Different Scales. *Soil & Water Res.* 3:98–112.
- [5] CHAVE, P. 2001. The EU Water Framework Directive. IWA Publishing, ISBN 1900222 12 4.
- [6] JANEČEK, M. a kol. 2007. Ochrana zemědělské půdy před erozí. Metodika VÚMOP, v.v.i. Praha. 76 s., ISBN 978-80-254-0973-2.
- [7] JANEČEK, M. 2008. Návrh úpravy znění § 5 Nařízení vlády č. 47/2007 Sb. „Podmínky dobrého zemědělského a environmentálního stavu“. Nepublikováno.
- [8] JANGLOVÁ, R., KVÍTEK, T., NOVÁK, P. 2003. Soil infiltration capacity categorisation based on a geo-informatic synthesis of the Comprehensive Soil Survey and Valuated Soil-Ecological Units data. *Soil and Water* 2: 61–82. Research Institute for Soil and Water Conservation: Prague.
- [9] KULHAVÝ, Z., SOUKUP, M., DOLEŽAL, F., ČMELÍK, M., 2007. Zemědělské odvodnění drenáží – Racionalizace využívání, údržby a oprav. Metodika. VÚMOP v.v.i., Pardubice, 2007, ISBN 978-80-254-0672-4.
- [10] KVÍTEK, T., DOLEŽAL, F. 2003. Vodní a živinný režim povodí Kopaninského toku na Českomoravské vrchovině. *Acta Hydrologica Slovaca*, 2003, roč. 4, č. 2, 255–264.
- [11] KVÍTEK, T., NOVÁK, P., MICHLÍČEK, E., SLAVÍK, J., FILIPPI, R. 2006. Příhláška vynálezu PV 2006-240, 11. 4. 2006. Syntetická mapa zranitelnosti podzemních vod a způsob jejího zhotovení.
- [12] KVÍTEK, T. a kol. 2008. Identifikace potenciálních zdrojových lokalit plošného zemědělského znečištění – standardizovaný podklad pro projektování pozemkových úprav. Certifikovaná metodika, VÚMOP, v.v.i., 34 s. ISBN 978-80-904027-3-7.
- [13] LEXA, M. 2006. Vyhodnocení koncentrací dusičnanů v drobných tocích povodí Želivky a analýza povodí těchto toků. Kandidátská disertační práce, Př.F UK Praha, s. 175.
- [14] MAZÍN, V., VÁCHAL, J., KVÍTEK, T. 2007. Postupy a činnosti při projektování pozemkových úprav. Vydala: Českomoravská komora pozemkových úprav, Středočeská pobočka Praha a JČU v Českých Budějovicích, 192 s., ISBN: 978-80-7394-003-4.

[15] MITASOVA, H., MITAS, L., BROWN, W. M., JOHNSTON, D., 1998. Multidimensional Soil Erosion/deposition Modeling and visualization using GIS. Final report for USA CERL. University of Illinois, Urbana-Champaign, IL.

[16] NAŘÍZENÍ VLÁDY Č. 108/2008 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 103/2003 Sb. o stanovení zranitelných oblastí a o používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření v těchto oblastech, ve znění nařízení vlády č. 219/2007 Sb.

[17] NAŘÍZENÍ VLÁDY Č. 229/2007 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 61/2003 Sb., o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitosti k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech.

[18] NEILL, M. 1989. Nitrate concentrations in river waters in the south-east of Ireland and their relationship with agricultural practice. *Water Research*, 11: 1339–1355.

[19] SMĚRNICE RADY 91/676/EEC, o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů (nitrátová směrnice).

[20] SMĚRNICE 2000/60/ES, rámcová směrnice pro vodu, která stanovuje rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky.

[21] THORNTON, G.J.P., DISE, N.B. 1998. The influence of catchment characteristics, agricultural activities and atmospheric deposition on the chemistry of small streams in the English Lake District. *The Science of the Total Environment*, 216: 63–75.

[22] WADE, A., NEAL, C., SOULSBY, C., SMART, R., LANGAN, S., CRESSER, M. 1998. Impacts of land use and flow on nitrate concentrations and fluxes in an upland river system in North East Scotland. In: Haigh M., Krecjek J. (eds): *Headwaters: Water Resources and Conservation*. IASWC, 127–136.

[23] ZÁKON č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) ve znění zákona č. 76/2002 Sb., č. 320/2002 Sb., č. 274/2003 Sb., č. 20/2004 Sb., č. 413/2005 Sb., č. 444/2005 Sb., č. 222/2006 Sb., č. 342/2006 Sb., č. 186/2006 Sb., č. 25/2008 Sb., č. 167/2008 Sb. a č. 181/2008 Sb. ■

Přehled akcí České společnosti krajinných inženýrů ve 2. pololetí 2009

Datum konání:	24. a 25. 9. 2009
Druh akce / Název akce:	KONFERENCE KRAJINNÉ INŽENÝRSTVÍ 2009
Místo konání:	ČZU Praha
Odborný garant akce:	doc. Ing. Karel Vrána, CSc., Ing. František Křovák, CSc.
Spojení na organizačního	garanta akce: vrana@fsv.cvut.cz, 224 354 599, krovak@fzp.czu.cz, 224 382 138
Vložené:	1900,- Kč
Datum konání:	13. 10. 2009
Druh akce / Název akce:	SEMINÁŘ LES A VODA
Místo konání:	ČVUT Praha
Odborný garant akce:	Ing. Adam Vokurka, Ph.D.
Spojení na organizačního	garanta akce: vokurka@fsv.cvut.cz
Vložené:	400,- Kč
Datum konání:	20. 10. 2009
Druh akce / Název akce:	SEMINÁŘ POVODŇOVÁ RIZIKA A JEJICH PREVENCE V MALÝCH A STŘEDNÍCH POVODÍCH
Místo konání:	ČVUT Praha B 161
Odborný garant akce:	doc. Ing. Karel Vrána, CSc.
Spojení na organizačního	garanta akce: vrana@fsv.cvut.cz, 224 354 599
Vložené:	500,- Kč

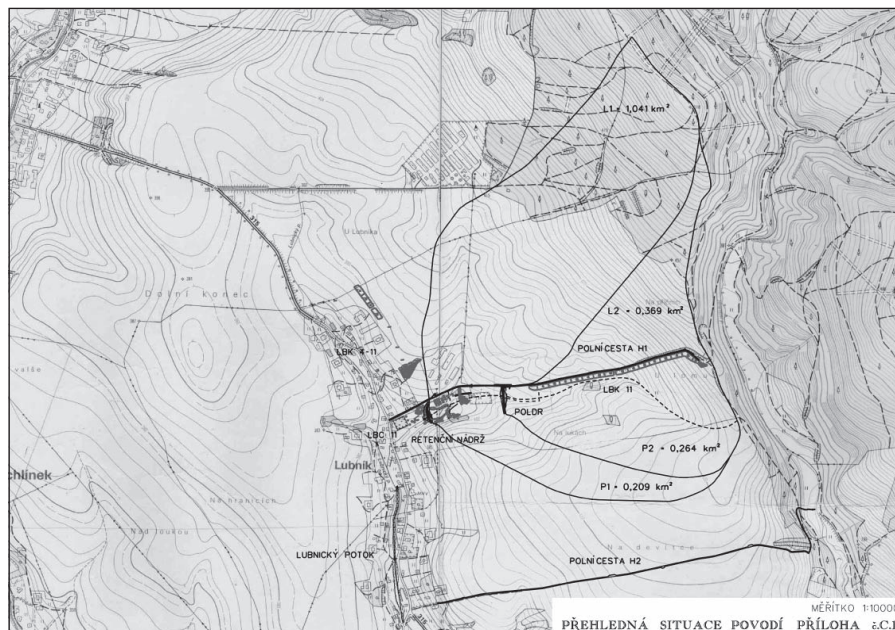
JEŠTĚ K SOUTĚŽI

Polní cesty H1 a H2 Lubník

Akce byla přihlášena PÚ Ústí nad Orlicí do soutěže o nejlepší realizované společné zařízení v pozemkových úpravách v roce 2007 v kategorii Zpřístupnění pozemků a byla v této kategorii vyhodnocena na 1. místě.

Údaje o opatření

Realizované opatření pro zpřístupnění pozemků řeší rekonstrukci a v části úseku novou stavbu uvedených polních cest v obci Lubník. Cesty jsou v části katastru řešeném v pozemkové úpravě KPÚ Lubník II a představují rozhodující přístupové komunikace pro hospodářské užívání pozemků v území severovýchodně od zástavby obce Lubník. Větší část pozemků je užívána jako orná půda, menší potom (svažitéjší polohy a údolnice) jako ttp.

Pohled na cestu H2 v místě brodu před úpravou

Vzhledem k tomu, že se jednalo převážně o rekonstrukci stávajících cest se šterkovým povrchem bez přesné znalosti konstrukce, byly provedeny strojně kopané sondy pro její ověření. Po zjištění stávajícího stavu, posouzení složení zemin, vodního režimu v podloží a stanovení předpokládaného zatížení cest byly s využitím *Katalogu vozovek polních cest* – vydal MZe ČR 11/2005 navrženy pro jednotlivé úseky složení podkladní vrstvy, konstrukce a krytu vozovky. Kryt byl navržen z asfaltobetonu v lesním úseku potom šterkový.

Příčné uspořádání polních cest bylo navrženo pro kategorii Pv 3,5/30 (zpevnění 3,50 m a zemní krajnice 2 x 0,25 m).

Směrové oblouky byly navrženy tak, aby vyhovovaly návrhové rychlosti a aby cesty pokud možno v co největší míře kopírovaly stávající cestu.

V lesním úseku (cesta převážně ve stávajícím zářezu) byla provedena tak, aby nedošlo k zásahu do lesních pozemků v omezené šířce 2,00 metru. Využití cesty zde se předpokládá pouze pro pěší, cyklistiku, případně pro přejetí lehké mechanizace.

Výškové vedení cest bylo provedeno tak, aby bilance zemních prací byla pokud možno vyrovnaná.

Příčné odvodnění je řešeno jednostranným sklonem do stávajících nebo nově provedených příkopů svedených do recipientů.

Pro vyhýbání vozidel jsou provedeny výhybny o normované délce pro výjezd na sousední pozemky jsou provedeny hospodářské sjezdy (v místech kde je veden příkop se zatrubněním).

Křížení polní cesty s vodotečí *Hraňní potok* bylo provedeno kamenným brodem, pro možnost překonání potoka pěšími a cyklisty byla provedena dřevěná lávka. (Foto č. 3 – pohled na cestu H2 v místě brodu a lávky pro pěší po realizaci – následující strana 14).

U cesty H1 byla ponechána stávající funkční zeleň (stromy převážně jasan, olše a jeřáb) navíc podél cesty je vedena trasa zrealizovaného biokoridoru LBK 11.

U cesty H2 byla provedena pouze pomístní výsadba doprovodné zeleně v rozsahu 19 ks stromů jeřáb ptačí a 19 ks třešň planá s individuální ochranou proti okusu a navrženou následnou tříletou péčí.

Při provádění stavby byly navíc provedeny u cesty H1 dvě výhybny, levostranný sjezd na pozemek a zemní krajnice 2 x 0,25m. U cesty H2 byla doplněna jedna výhybna.

Dále byla u obou cest na návrh zhotovitele a se souhlasem projektanta nahrazena konstrukční vrstva mechanicky zpevněného kameniva tl. 160 mm vrstvou šterku částečně vyplněnou cementovou maltou o tl. 160 mm. (Foto č. 5 – pohled na konstrukční vrstvu ŠCM cesty H2 – strana 13).

(Fotografie k této akci č. 1, 2 a 4, jsme uvedly v minulém čísle 67 časopisu *Pozemkové úpravy*). Redakce

Pokračování str. 12 ➤

Polní cesty H1 a H2 Lubník ...

Dokončení ze str. 11

Foto č. 3 – pohled na cestu H2 v místě brodu a lávky pro pěší po realizaci – tento snímek byl již uveden v min. č. časopisu

Foto č. 6 – pohled na povrchové převedení vody přes cestu H2 v lesním úseku

Členění stavby na stavební objekty

Polní cesta H1:

SO 1 Polní cesta H1 – délka 1425 m, šířka 4,0m

Polní cesta H2:

SO – 01 Polní cesta H 2 – délka 1944 m, šířka 4,0m

SO – 02 Ozelenění a následná péče 1 rok

SO – 03 Následná péče 2 – 3 rok

SO 1 Polní cesta H1

Skladba vozovky v převažující části úseku:

– asfaltobeton ABS III	tl. 40 mm
– obalované kamenivo OKS II	tl. 50 mm
– ŠCM	tl. 160 mm
– zhutněná pláň	
Celkem	250 mm

Jedná se o rekonstrukci stávající polní cesty. Skladba vozovky je navržena dle zatížení, jež bylo převzato z Prozatímního návrhu pro komplexní pozemkové úpravy.

Svozná oblast

60ha

Smíšené závody rostlinné a živočišné výroby

60t/ha

$$TNV_p = \frac{0,14 \times T}{R}$$

kde:

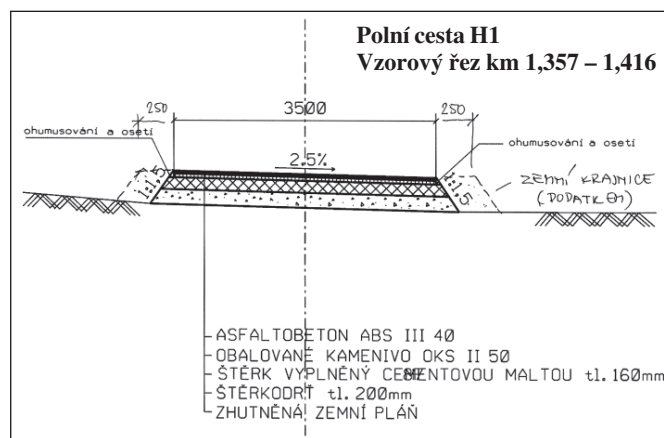
k – koeficient (dle Tsm-0-039AGP k = 0,14)

T – celkový objem dopravovaných hmot (T = Q x S)

R – provozní doba polní cesty za rok
(dle Tsm-0-039AGP R = 365)

$$TNV_p = \frac{0,14 \times 3600}{365}$$

$$TNV_p = 1,38$$

TNVp 1,38 = 5 ? dopravní zatížení skupiny G

SO – 01 Polní cesta H 2

Navržená polní cesta H II kopíruje v celé délce původní trasu stávající cesty.

Celková délka polní cesty je 1 944 m.

Skladba vozovky: km 0,048 – 0,576

– asfaltobeton ABS III	tl. 40 mm
– obalované kamenivo OKS II	tl. 50 mm
– ŠCM	tl. 160 mm
– stávající zpevnění	tl. 200 mm
Celkem	450 mm

km 0,576 – 1,652⁶³

– asfaltobeton ABS III	tl. 40 mm
– obalované kamenivo OKS II	tl. 50 mm
– ŠCM	tl. 160 mm
– štěrkokodrt ŠD	tl. 170 mm
– zhutněná pláň	
Celkem	420 mm

km 1,652⁶³ – 1,944 (lesní úsek)

– ochranná vrstva z kameniva drceného	tl. 20 mm
– kryt ze štěrkokodrti, F H 16 mmm	tl. 100 mm
– podklad z kamene hrubého drceného, F 32-63	tl. 150 mm
– podsyp ze štěrkokopísku	tl. 150 mm
Celkem	420 mm

V lesním úseku na dvou místech cestu přechází přirozená strž s občasným průtokem povrchové srážkové vody. Proto je zde navrženo zpevnění cesty kamennou dlažbou do betonu s betonovými prahy, které převede přívalové vody přes cestu. (foto č. 6 – pohled na povrchové převedení vody přes cestu H2 v lesním úseku) ➤

Foto č. 5 – pohled na konstrukční vrstvu ŠCM cesty H2

SO – 02 Ozelenění a následná péče 1 rok

Pro lepší začlenění cesty do krajiny byla provedena liniová výsadba dřevin. Byly použity sazenice nad 150 cm. Dřeviny jsou ukotveny úvazkem ke trojici kůlů s pletivem proti okusu zvíř. Celkové investiční náklady realizace byly 11.398 tis. Kč (cena včetně 19 % DPH).

SO – 03 Následná péče 2 – 3 rok

Jako následná péče o vysazené dřeviny je počítáno se zaléváním v době přísušku, opravou kůlů a úvazků, průklestem stromů a ožínáním okolo stromů po dobu 3 let.

Zahájení výstavby bylo provedeno v srpnu 2006, ukončení a předání stavby do užívání bylo v květnu 2007.

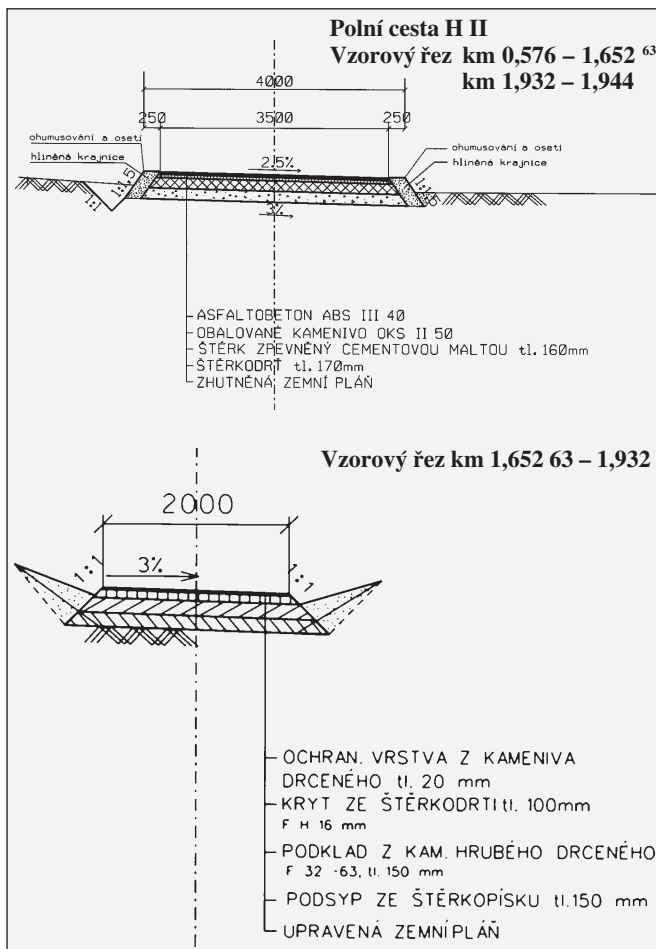
Celkové investiční náklady realizace byly 11.398 tis. Kč (cena včetně 19 % DPH).

Provozovatelem a uživatelem stavby je obec Lubník.

Realizace opatření byla zajištěna s využitím prostředků Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství na období 2004 – 2006.

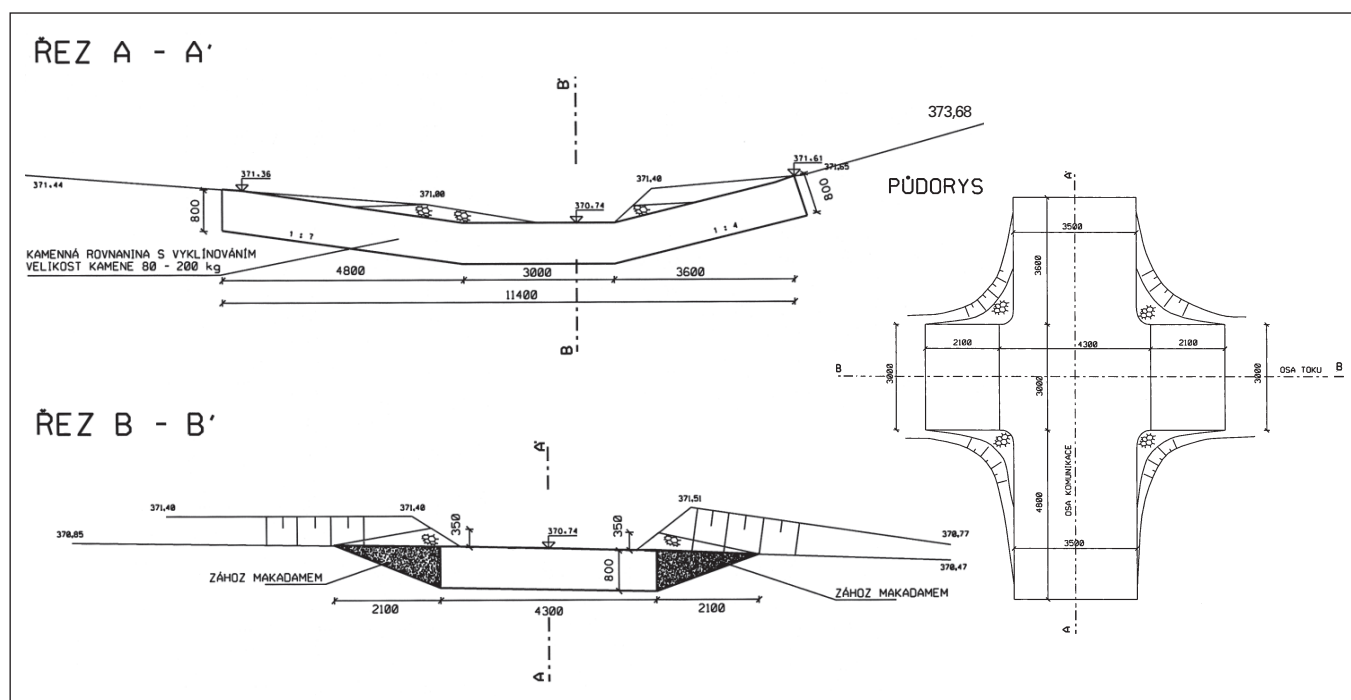
Pozemky pro umístění realizovaných společných zařízení byly navrženy v KPÚ Lubník II ve vlastnictví obce Lubník.

Opatření je k soutěži přihlašováno pro komplexnost jeho řešení, kdy cesty H1 a H2 spolu s realizovaným vodohospo-

dárským opatřením tvořeným soustavou retenční nádrže a suchého poldru, úprav na příkopech u cesty H1 je současně řešena přístupnost pozemků a protipovodňová ochrana obce Lubník.

Zároveň je zdařilým přírodě blízkým způsobem vyřešeno vedení cesty v lesním úseku a křížení s vodotečí *Hraniční potok*, které je poměrně nedotčenou lokalitou s meandrující vodotečí a porostem lužního lesa.

NÁZORY / DISKUSE

K postavení vlastníka pozemků řešených v rámci pozemkových úprav v souvislosti s aplikací tzv. zásady přiměřenosti

Michaela Dumbrovská, studentka Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně

Institut pozemkových úprav je ojedinělý zejména tím, že v sobě zahrnuje ve vzájemném kontextu soukromoprávní i veřejnoprávní prvky. Definici pozemkových úprav obsahuje ust. § 19 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů, ze kterého vychází definice, kterou nalezneme v ust. § 2 zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o pozemkových úpravách), který stanoví, že *pozemkovými úpravami se ve veřejném zájmu prostorově a funkčně uspořádávají pozemky, scelují se nebo dělí a zabezpečuje se jimi přístupnost a využití pozemků a vyrovnání jejich hranic tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy. V těchto souvislostech se k nim uspořádávají vlastnická práva a s nimi související věcná břemena. Současně se jimi zajišťují podmínky pro zlepšení životního prostředí, ochranu a zúrodnění půdního fondu, vodní hospodářství a zvýšení ekologické stability krajiny. Výsledky pozemkových úprav slouží pro obnovu katastrálního operátu a jako nezbytný podklad pro územní plánování.*

Pozemkové úpravy řeší široký okruh problémů v oblasti majetkoprávních vztahů, zeměměřičské činnosti, územních systémů ekologické stability, ochrany zemědělského půdního fondu, krajiny a životního prostředí, dopravního a vodohospodářského systému, tvorby digitální katastrální mapy aj. Prováděním pozemkových úprav se tak sleduje několik právně významných cílů, a to jak v rovině majetkoprávní, tak v rovině krajiny a životního prostředí. To se odráží v celém řízení o pozemkových úpravách a je stěžejní jak pro samotné postavení vlastníka pozemků, jež jsou dotčeny řešením v pozemkových úpravách (dále jen vlastník pozemků), tak i z hlediska ochrany jeho práv a majetkových nároků. Oproti předešlé právní úpravě je zde zakotven požadavek veřejného zájmu. Veřejný zájem patří mezi významné právní instituty a platné právo neobsahuje jeho definici. V tomto případě to znamená, že pozemkové úpravy jsou prováděny nejen na základě soukromých zájmů vlastníků, ale i v zájmu veřejném, spočívajícím na určitém výsledku daného rozhodnutí. Nejčastějším případem zahájení pozemkových úprav je vyslovení vlastníků pozemků nadpoloviční výměry zemědělské půdy v dotčeném katastrálním území, ale i zde je sledován veřejný zájem z hlediska ochrany a tvorby krajiny prostřednictvím plánu společných zařízení. Podle mého názoru je veřejný zájem dán z velké většiny veřejnoprávní metodou právní regulace pozemkového práva a práva životního prostředí.

Celé řízení je poměrně složitý proces, který je pevně daný zákonem o pozemkových úpravách a prováděcí vyhláškou č. 545/2002 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech návrhu pozemkových úprav, ve znění pozdějších

předpisů. Z procesního hlediska je subsidiárně použit správní řád, tj. zákon č. 500/2004 Sb., přičemž má řízení řadu specifíků (např. ust. § 6 odst. 7 zákona o pozemkových úpravách uvádí, že na řízení o pozemkových úpravách a rozhodování v něm se nevztahují lhůty pro rozhodování podle správního řádu). V tomto kontextu však nutno uvést z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2009, čj. 5 As 39/2008–46, www.nssoud.cz, že *k ustanovení § 6 odst. 7 zákona o pozemkových úpravách, podle něhož se „na řízení o pozemkových úpravách a rozhodování v něm nevztahují lhůty pro rozhodování podle správního řádu“, pak Nejvyšší správní soud konstatuje, že toto ustanovení samozřejmě nezabavuje správní orgán obecné povinnosti rozhodnout o uplatněném nároku v přiměřené lhůtě a bez zbytečných průtahů (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod).*

Jednou z významných oblastí, se kterou by vlastníci pozemků mohli spojit zásah do jejich vlastnických práv je stadium řízení, v němž pozemkový úřad navrhuje takové pozemky, jež by odpovídaly jejich původním pozemkům přiměřenou cenou, výměrou, vzdáleností a podle možnosti i druhem pozemku dle ust. § 10 odst. 1 zákona o pozemkových úpravách. Uvedené ustanovení vychází z obecného principu pozemkových úprav, podle něhož nemusí vlastník při vyčleňování pozemků obdržet svoje původní pozemky, ale je možno mu vyčlenit pozemky jiné.

Pod vyjmenovanými kategoriemi přiměřenosti je třeba rozumět:

a) přiměřenou cenu, pokud není ve srovnání s původní cenou vyšší nebo nižší o více než 4 %. Překročení kritéria přiměřenosti ve prospěch vlastníka lze jen

za předpokladu, že vlastník souhlasí s uhrazením rozdílu ceny přesahující toto kritérium. Pozemkový úřad stanoví výši ceny a lhůtu k zaplacení.

- b) přiměřenou výměru, pokud rozdíl výměry původních a navrhovaných pozemků nepřesahuje 10% výměry původních pozemků.
- c) přiměřenou vzdálenost, pokud rozdíl ve vzdálenosti původních a navrhovaných pozemků není vyšší než 20%.

Snížení nebo zvýšení ceny, výměry a vzdálenosti nově navrhovaných pozemků oproti původním pozemkům nad rámec stanovených kritérií přiměřenosti lze provést jen se souhlasem vlastníka. K aplikaci ust. § 10 zákona o pozemkových úpravách, tj. k zásadě přiměřenosti lze použít i judikaturu Nejvyššího správního soudu, rozsudek ze dne 19. 7. 2007, čj. 3 As 64/2006–74, www.nssoud.cz. Zákonodárce podle něj v ustanovení § 10 odst. 1 zákona o pozemkových úpravách vycházel z toho, že postup v řízeních o pozemkových úpravách je vzhledem ke značnému počtu účastníků řízení náročný a neumožňuje vždy plně vyhovět požadavkům jednotlivých vlastníků. Proto stanovil v ust. § 10 zákona o pozemkových úpravách kritéria (limity), kdy lze mít cenu za přiměřenou, resp. kdy jsou nově navrhované pozemky v přiměřené výměře a vzdálenosti. Zákonodárce zde respektoval skutečnost, že není vždy reálné zachovat skladbu pozemků. Jedním z kritérií při stanovení ceny pozemku je i druh pozemku, proto kritérium přiměřenosti ceny se musí uplatnit i v souvislosti s návrhem pozemkového úřadu na druh nových pozemků a v tomto smyslu musí pozemkový úřad respektovat provázanost jednotlivých kritérií. Zákonem ustanovení, podle něhož jsou nově navrhované pozemky v přiměřené výměře, je pak nutno vyložit tak, že je pozemkovému úřadu umožněno navrhnout nové pozemky v limitu 10 % výměry původních pozemků, a to jak ve vyšší, tak v nižší výměře.

K zohlednění vyrovnání vstupních a výstupních nároků dle ust. § 10 odst. 1 zákona o pozemkových úpravách se zřetelem k respektování zásady přiměřenosti nelze vlastníkům pozemků přidávat další kritéria zákonem nevymezené, např. existenci nájemních vztahů či čerpání zemědělských dotací vážících se k původním nájemním či vlastním pozemkům, s nimiž vlastník do pozemkových úprav vstupuje

s tím, že nově navržená a schválená úprava bude pro jeho hospodaření méně ekonomicky výhodná. Existence nájemních vztahů či čerpání zemědělských dotací mezi kritéria přiměřenosti zahrnuta nejsou. Existenci nájemních vztahů na nemovitostech vstupujících do pozemkové úpravy sice zákon reflektuje, avšak pouze jako omezení na těchto nemovitostech vážnoucí, a to v souvislosti se soupisem a oceněním vstupních nároků jednotlivých vlastníků (ust. § 8 odst. 1, věta první před středníkem zákona o pozemkových úpravách). Zákon tedy nejen že nepředpokládá vykrytí nájemních vztahů spojených s pozemky vstupujícími do pozemkové úpravy, ale naopak (na rozdíl např. od práva zástavního) předpokládá zánik nájemních vztahů v navazující fázi pozemkové úpravy – rozhodnutím o výměně nebo přechodu vlastnických práv podle ust. § 11 odst. 8 zákona o pozemkových úpravách. Pokud jde o vstupní nároky jednotlivých účastníků, ty se odvíjejí od jejich vlastnických práv. Na výstupu pozemkové úpravy by měl každý obdržet pozemky, které by proporcionálně odpovídaly původním (vstupním) pozemkům co do ceny, výměry, druhu a vzdálenosti. Případný nájemce dotčených pozemků tedy nevstupuje s takovým pozemkem do pozemkové úpravy, neboť vstup pozemku se odvíjí pouze od vůle jeho vlastníka a existence případného nájemního stavu se bere v potaz jako jedno z kritérií z hlediska možných důsledků na konci navrženého rozhodnutí o výměně a přechodu vlastnických práv. Na rozdíl od vlastnického práva se nájemní právo na vstupu a výstupu pozemkové úpravy nevykryvá. (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. února 2009, čj. 7 As 26/2007 – 278, www.nssoud.cz).

Pro postavení vlastníků pozemků je charakteristické, že při rozhodování o pozemkové úpravě jsou dotčeny zájmy soukromé i veřejné. Přitom lze jednoznačně shrnout, že být v řízení o pozemkových úpravách je zcela jasně zřetelný veřejný zájem na jejich provedení, je adekvátně zákonem poskytnut prostor pro náležitou ochranu vlastnických práv účastníků. Je nepochybné, že správní orgán v tomto případě zasahuje do vlastnických práv. V řízení o pozemkových úpravách rozhoduje o soukromých zájmech vlastníků, jejichž pozemky mají být sceleny, směněny či rozděleny. Nelze však pominout, že takto rozhoduje i o zájmech veřejných. Jen z tohoto důvodu jsou pozemkové úpravy slučitelné s článkem 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, který stanoví, že vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, to na základě zákona a za náhradu. ■

Jak studenti hodnotili projekty pozemkových úprav?

Ing. Zuzana Motáňová, FŽP ČZU v Praze, ÚPÚ MZe

Na úvod

Za účelem seznámení studentů 4. ročníku studijního oboru Krajinná a pozemkové úpravy, který je vyučován na Fakultě životního prostředí České zemědělské univerzity v Praze, byla studentům zadána seminární práce na téma „Analýza vybrané komplexní resp. jednoduché pozemkové úpravy“. Celkem bylo analyzováno 20 projektů pozemkových úprav, z toho 17 projektů komplexní pozemkové úpravy (dále KPÚ) a 3 projekty jednoduché pozemkové úpravy (dále JPÚ). Řešené projekty byly poskytnuty celkem 14 různými pozemkovými úřady.

Jak znělo zadání práce?

Prvním krokem, který museli studenti učinit, bylo získání dat od vybraného pozemkového úřadu. Studentům bylo doporučeno vybrat si úřad v blízkosti svého bydliště. Vzhledem k vytíženosti pozemkových úřadů a počtu ukončených pozemkových úprav, které mají úřady k dispozici, byl stanoven limit maximálně tří skupin studentů na jeden úřad (jednu skupinu tvořili obvykle dva studenti). Pozemkové úřady měly studentům poskytnout následující data:

1. Mapové podklady – Vlastnická mapa, rozbor současného stavu, plán společných zařízení, návrhová mapa.
2. Textové podklady – Rozbor současného stavu, návrh plánu společných zařízení.

Tyto dokumenty měly být studentům poskytnuty ideálně v elektronické podobě ve formátu PDF. Pokud pozemkový úřad data ve výše uvedeném formátu nevládní, měl studentům zapůjčit požadované materiály k okopírování či nafocení.

Vlastní analýza se pak skládala ze dvou částí. V první části si studenti měli pečlivě prostudovat textové podklady a zpracovat z nich krátký výtah. Obsahem výtahu měl být krátký popis jednotlivých kapitol obou dokumentů (rozbor současného stavu, plán společných zařízení), dále měla být vyjmenována a stručně charakterizována všechna navrhovaná opatření v plánu společných zařízení. Pro vlastní orientaci v řešeném území mohli studenti využívat mapových podkladů. Druhá část práce spočívala v kvalitativním hodnocení analyzovaných projektů pozemkových úprav. Toto hodnocení mělo být provedeno jednak na základě prostudování textových a mapových podkladů, jednak na základě vlastního terénního průzkumu. Na závěr této části dostali studenti za úkol popsat rozdíly mezi vlastnickou a návrhovou mapou (např. počet parcel před a po pozemkové úpravě, tvary parcel aj.), které byly za tímto účelem mezi sebou vizuálně porovnány.

Celkový rozsah práce byl stanoven poměrně volně, a to na 5 – 10 normostran. Podmínkou jejího úspěšného odevzdání bylo doplnění vhodné fotodokumentace, která mj. dokládala průběh terénního průzkumu.

Seminární práce mohly být dle zájmu studentů odborně konzultovány. Na konci semestru studenti práce odevzdávali a následně své výstupy prezentovali a obhájili. Motivací byl fakt, že dle kvality odevzdané práce, její prezentace a odpovědí na doplňující otázky, mohli studenti dostat plusové body ke zkoušce. Ti nejlepší za výbornou práci v průběhu semestru obdrželi dokonce zkoušku s hodnocením výborně.

Počáteční problémy

První problémy nastaly ještě před vlastní analýzou projektů, a to při získávání dat od pozemkových úřadů. Ne všechny pozemkové úřady byly ochotny požadovaná data studentům poskytnout. Jejich získání bylo nakonec zajištěno na podnět Ústředního pozemkového úřadu.

Další problém se vyskytl s kvalitou poskytnutých dat. Pouze některé úřady byly schopny poskytnout data v rozsahu uvedeném v zadání. Minimálně v polovině případů se stalo, že pozemkový úřad studentům poskytl data, která nebyla zcela relevantní pro zpracování seminární práce. Na jednu stranu studenti často obdrželi mnohem více dat, než požadovali, což studentům práci ztížilo, neboť se v datech museli zorientovat. Jeden ze studentů tuto situaci popsal slovy „jednalo se o mix chaoticky vybraných dokumentů a mapových podkladů“. Horší situace však nastala v případech, kdy mezi poskytnutými daty chyběla mapa či textová zpráva rozboru současného stavu nebo ještě hůř plánu společných zařízení. V takovýchto případech bylo studentům doporučeno požádat pozemkový úřad o jejich doplnění. Pokud ani po opakované výzvě nebyl pozemkový úřad ochoten data v požadovaném rozsahu poskytnout, bylo studentům dpo- ➤

¹ Pekárek, M., Průchová, I.: Pozemkové právo, Masarykova univerzita, Brno, 2003, str. 281.

► ručeno improvizovat a pracovat pouze s dostupnými daty.

V jednom případě byla studentům poskytnuta data o území, kde proběhla pozemková úprava za účelem upřesnění přidělů (což v mnohém neodpovídalo zadání), znamenalo to sice zpracování poněkud alternativní seminární práce, které však ve svém důsledku vedlo k seznámení studentů s touto zajímavou tematikou.

Souhrn studentského hodnocení projektů

Hned na začátek této kapitoly musím vyzdvihnout, že jsem byla mile překvapena, s jakou zodpovědností studenti k zadanému úkolu přistoupili. Ve většině případů byla provedena opravdu hloubková analýza poskytnutých materiálů, kterou následoval podrobný terénní průzkum řešeného území a leckdy až odborné zhodnocení vybraného projektu. Někteří studenti měli dokonce to štěstí, že je během terénního průzkumu doprovázel znalec místních poměrů, ať již to byl zaměstnanec pozemkového úřadu, nebo některý ze členů zastupitelstva obce.

Bohužel musím též předeslat, že bylo velmi obtížné souhrnně popsat výsledky studentských prací, neboť kvalitativní hodnocení v nich obsažená nebyla nijak standardizována ani kvantifikována. Souhrn, který je vám zde prezentován, vyplývá z pečlivého prozkoumání studentských hodnocení, jejichž rozsah i počet se velmi různil.

Celkový pohled

Analyzované projekty jako celek hodnotili studenti víceméně pozitivně. Jako velice kvalitně zpracované dílo resp. kvalitní dílo s nalezenými drobnými nepřesnostmi studenti označili celkem 19 z 20 analyzovaných projektů. Příkladem takového hodnocení může být následující úryvek ze studentských prací: „Můžeme jednoznačně říci, že problematika daného území byla prozkoumána velice pečlivě, proto všechna opatření v plánu společných zařízení jsou navržena v nejlepším možném řešení pro dané k. ú., a po realizaci budou pro obec velkým přínosem.“

Jako problematický označili studenti pouze 1 z 20 analyzovaných projektů. Tato JPÚ byla vyvolána stavbou dálničního obchvatu nejmenované obce, kde vzhledem k dynamice jejího rozvoje, studenti dospěli k názoru, že pozemková úprava nepostihuje aktuální stav v území.

Nové uspořádání pozemků

Téměř všichni studenti velmi kladně hodnotili přízpůsobení tvarů navržených parcel potřebám dnešní mechanizace. Pozitivně vnímali též zjednodušení vlast-

nických poměrů. Potvrdilo se tedy, že jeden ze základních cílů pozemkových úprav, kterým je prostorové a funkční uspořádání pozemků tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy, je ve velké míře naplňován.

Rozbor současného stavu

S rozsahem a kvalitou rozborů současného stavu byli studenti vesměs spokojeni, neboť informace obsažené v těchto dokumentech jim umožnily podrobně se seznámit s řešeným územím. Velmi kladně studenti hodnotili použití ilustračních fotografií v textu. Jako příklad uvádím citaci z jedné z prací, kde studenti píší: „Podařilo se shromáždit veškeré dostupné podklady pro přehlednou analýzu stávající situace a spolu s mapovými podklady a vhodnou fotodokumentací je zpracovatelé scelili v kvalitní práci.“

Popis území odpovídal skutečností zjištěným během vlastního terénního průzkumu. Nutno dodat, že drobné výjimky se přesto našly. Nepřesnosti v rozbořích současného stavu, na které studenti narazili, spočívaly např. ve špatné klasifikaci prvků ÚSES dle stavu a funkčnosti. V jednom případě skupina studentů dokonce došla k závěru, že „lokální prvky ÚSES popsané v rozboru jako stávající jsou ve skutečnosti většinou ve velmi špatném stavu nebo prakticky neexistují“.

Plán společných zařízení

Co se týče plánů společných zařízení, tak ty se dle studentů v kvalitě zpracování vzájemně poněkud lišily, přičemž někdy se v kvalitě lišila i navrhovaná opatření v rámci jednoho plánu společných zařízení.

Pro lepší přehlednost se nejprve budu věnovat tomu, jaká opatření studenti ve svých hodnoceních chválili, a až poté vás seznámím s tím, co se studentům na projektech nelíbilo. Je logické, že studenti hledali spíše chyby a špatně navržená opatření. To je hlavním důvodem, proč je kapitola věnující se nalezeným pozitivům poněkud kratší, než ta o negativěch, avšak připomínám, že projekty se studentům vcelku líbily.

1. Pozitiva

Za velmi přínosné studenti považují komplexní přístup k navrhovaným opatřením, tedy takový přístup, jehož cílem není pouze návrh optimálních zemědělských parcel, ale který se ohlíží i na obnovu rázu krajiny. Nejlépe byly hodnoceny plány, které navrhuje důslednou avšak ke krajinnému rázu citlivou protierozní ochranu půdy, dobrou dopravní obslužnost nejen pro zemědělce, ale i pro místní občany a cesty, které jsou alespoň jednostranně lemovány zelení.

Ilustrační foto 1: Příklady realizací polních cest navržených v projektech pozemkových úprav (zdroj: studenti FŽP, ČZU v Praze)

Ve dvou případech došlo v plánech společných zařízení ke změně trasy lokálního biokoridoru oproti trase navržené v územním plánu. V obou případech považují studenti alternativní trasu za vhodnější.

2. Negativa

Zřejmě nejvíce negativně studenti hodnotili nedostatečnou realizaci navržených prvků. V některých případech se studenti dokonce domnívají, že v důsledku časové ►

Ilustrační foto 2: Příklady realizací polních cest navržených v projektech pozemkových úprav (zdroj: studenti FŽP, ČZU v Praze)

► prodlevy realizace a možných změn v krajině, se aktuální návrh stane nepřesným. Svůj názor ohledně potřeby realizací asi nejrazantněji popsala skupina studentů, která hodnotila JPÚ vyvolanou stavbou dálničního okruhu. Ta označila stav tamější krajiny za „natolik zdevastovaný, že realizaci úprav navržených v plánu společných zařízení považujeme za naprosto nezbytnou“. Ostatní skupiny sice ve svém hodnocení tolik radikální nebyly, avšak realizaci navrhovaných úprav cítí většinou jako velmi potřebnou a doufají, že se projekty pozemkových úprav podaří dokončit co nejdříve. Závěrem je, že lidé, kteří se pozemkovými úpravami aktivně zabývají, považují pozemkovou úpravu za ukončenou v den, kdy bylo vydáno rozhodnutí pozemkového úřadu o výměně nebo přechodu vlastnických práv, zatímco studenti za ukončenou pozemkovou úpravu intuitivně považují až tu, která je realizována.

Mezi častější výtky patřilo nedostatečné řešení estetické funkce krajiny a absence návrhu doprovodné zeleně podél polních cest a vodních toků. V souvislosti s tím studenti zmiňují, že doprovodná zeleň má v krajině mnoho nezastupitelných funkcí, jako například ekostabilizační (břehový porost drobných vodních toků, nebo aleje podél cest jsou významnými biokoridory resp. interakčními prvky), orientační, krajinotvornou, ale i produkční.

Za zmínku též stojí, že se studenti ve svém hodnocení opakovaně shodli, že návrh cestní sítě je zbytečně nadsazený. Někteří z nich si však správně uvědomili, že zpřístupnění všech pozemků je dáno

zákonem a počet polních cest být vyšší v některých případech prostě musí, což jim bylo mj. opakovaně vysvětlováno i v průběhu výuky.

V jednom případě studenti odhalili dle jejich názoru nedostatečné řešení nebezpečných nájezdů mezi komunikacemi s asfaltovým povrchem a nebezpečnými cestami. Zatímco studenti je označili jako zcela nevyhovující, v projektu

byly zpracovatelem hodnoceny jako bezproblémové a s jejich úpravou nebylo počítáno.

Dalším negativem, na které studenti naráželi, bylo časté nedodržování navržených organizačních opatření (protierozní osevní postup, vrstevnicové obdělávání).

Spíše výjimečně studenti poukázali na nesoulad mezi navrženým opatřením a realizací, např. v druhové skladbě vysazovaných doprovodných dřevin.

V některých případech studenti v textových dokumentech narazili na větší množství gramatických chyb. Poměrně často si studenti stěžovali též na nesoulady textových a mapových děl. Souhrnně lze však říci, že studenti hodnotili lépe textové, nežli mapové elaboráty. Opakovaně se totiž stalo, že legenda ve výsledné mapě obsahovala symboly, které nebyly na mapě, nebo naopak symboly v mapě nebyly v legendě popsány. Ve dvou případech dokonce mapa neobsahovala měřítko, severku, dokonce ani název.

Jako problematickou označila jedna ze skupin studentů situaci v nejmenované obci, kde oba největší zemědělsky hospodařící subjekty nerespektují stávající šifru cestní sítě. Dle výpovědi jednoho z místních zastupitelů se obec „obává, že i po vybudování nových či rekonstrukcích stávajících cest bude způsob hospodaření přetrvávat a tím bude docházet k ničení nejen samotných cest, ale i jejich plánované doprovodné zeleně“.

Ilustrační foto: Příklady nevhodné orby po spádnicích po pozemkové úpravě (zdroj: studenti FŽP, ČZU v Praze)

Hodnocení spolupráce s pozemkovými úřady

Zkušenosti s pozemkovými úřady mají studenti pochopitelně rozdílné. Ve dvou případech si studenti stěžovali na nepřítomnost jednání úřadu a minimální angažovanost až liknavost při vzájemné spolupráci. Nicméně v drtivé většině si studenti spolupráci s pozemkovými úřady velmi chválili. V závěrech prací se tak objevila hodnocení jako např. „spolupráci s pozemkovým úřadem si nemůžeme vynachválit, velmi ochotně a především rychle nám byla poskytnuta požadovaná data a to se týkalo i další (e-mailové) komunikace“, jiná skupina zaměstnanci pozemkového úřadu „děkuje za zapůjčení podkladů k semestrální práci, velice milé jednání, velkou

ochotu při terénním průzkumu a vstřícnost k zodpovězení otázek týkajících se daných problémů řešeného území". Studenti se vesměs shodují, že i když jim nebyly poskytnuty všechny materiály, jednání na úřadech bylo přátelské a úředníci se jim snažili vyjít vstříc.

Přínosy a možnosti budoucí spolupráce?

Při zadávání práce nebyla domyšlena možnost využití získaných informací, jakožto zpětné vazby pozemkovým úřadům o jejich ukončených projektech pozemkových úprav. Z toho důvodu nebyla práce zadána takovým způsobem, aby umožnila souhrnně popsat studentská hodnocení. V případě, že by byl ze strany pozemkových úřadů resp. Ústředního pozemkového úřadu zájem na vzájemné spolupráci i v budoucích letech, bylo by vhodné zadání práce lépe rozpracovat a jako jednu ze součástí jejího výstupu požadovat vyplnění strukturovaného dotazníku.

Ačkoliv se studentské hodnocení zdá po odborné stránce dostačující, je potřeba mít na paměti, že pro většinu studentů představuje tato seminární práce úplně první setkání s pozemkovými úpravami a jejich soudy mohou být tedy zkreslené mylnými představami. I z letošních výsledků je například patrné, že málokterý student si dokáže představit, jak náročné bývá přesvědčit vlastníky, aby byl jen vyměnili své pozemky ve prospěch společných zařízení. Je dobré si uvědomit, že okolnost, že se studenti nemusí zabývat problematikou vlastnických vztahů, ve výsledku znamená, že jejich soudy reflektují pouze potřeby krajiny, což může být zajímavé srovnání s realitou.

Pokud mám zhodnotit přínos zpracování semestrální práce, tak na jednu stranu se domnívám, že pokud mají studenti poznat tematiku pozemkových úprav opravdu do hloubky, je výhodné je seznámit s opravdovými projekty. Skutečnost, že je v průběhu zpracování semestrální práce vyžadován terénní průzkum, tedy přímý kontakt studentů s krajinou řešeného území, považují taktéž za důležitý, neboť studenti v praxi vidí, co ve škole řeší pouze teoreticky. Další výhodou spatřuji v kontaktu studentů s pozemkovými úřady, o kterých do té doby většina z nich ani nevěděla, že existují. Na druhou stranu si myslím, že hodnocení kvality projektů pozemkových úprav by mohlo být přínosné i pro pozemkové úřady, neboť se díky němu odhalí některé nedostatky, které úředníci přehlídli a umožní jim pohled na pozemkovou úpravu z jiného úhlu. Další výhodou spatřuji ve světle pozemkových úprav, která je zvláště dnes

velmi žádoucí. Vzhledem k výše uvedenému si dovoluji tvrdit, že spolupráce mezi vysokoškolskými studenty a pozem-

kovými úřady je pro obě strany velkým přínosem a doufám, že bude ještě v lepší formě probíhat i v budoucích letech.

Závěr

Byla seminární práce pro studenty opravdu přínosná? Podařilo se je s tematikou pozemkových úprav dostatečně seznámit? Odpověď na tyto otázky hezky vystihuje následující citace ze závěru jedné ze seminárních prací: „*Doted' jsem pozemkové úpravy mohla vnímat jen z té druhé strany, čili z pohledu vlastníka pozemku, nebo jako každý obyčejný člověk, který si prostě všiml, že se v nějaké části obce stavi obchvat, nebo něco podobného. Nyní vím, jak může být celá příprava takového pozemkové úpravy složitá a jak bych při zpracovávání asi měla postupovat.*” ■

SLOVO STAROSTY OBCE VŠEŇ – STRÁŽNICE 2009

Dámy a pánové,

byl jsem vybídnut pořadatelem konference o pozemkových úpravách, abych řekl několik postřehů, jaké mají přínos pro rozvoj obcí. Nemohu pro nedostatek informací pohovořit takto obecně, ale spíše jen z pohledu, který mne umožňuje moje funkce starosty v obci Všeň s 530 obyvateli a 5,6 km² výměry území.

Když jsem před řadou let studoval zákon o pozemkových úpravách, napadlo mne, abych začal o jejich uskutečnění v naší obci usilovat. Přesvědčil jsem zastupitelstvo, aby žádost o provedení těchto úprav v naší obci podpořilo, což se stalo, a tak bylo možno požádat náš pozemkový řad v Semilech o jejich provedení. Žádost našla na pozemkovém úřadu úrodnou půdu, a tak jeho úředníci začali realizaci komplexní pozemkové úpravy v obci Všeň ještě v minulém století připravovat. Stálo mnoho úsilí akci dobře připravit a zejména vybrat v opakovaných výběrových řízeních projektanta. Výběr nakonec padl na firmu Gepard Praha. Tato firma se snažila svého poměrně náročného úkolu zhostit velmi dobře, ale projevená píle, profesionalita a přístup všech zúčastněných pracovníků semilského pozemkového úřadu byla vynikající. Nelze již ani vypočítat kolik se v obci odehrálo jednání, schůzek, návštěv, porad a zejména pochůzek v terénu.

Snad mám poprvé možnost takto těmto obětavým lidem veřejně poděkovat, protože ve spojení s projektantem a katastrálním úřadem předali obci dílo, které ještě nebylo ani doceněno.

Co vše se díky této akci stalo:

Když jsme se podívali před zahájením úprav na pozemkovou mapu obce, viděli jsme bílou plochu s několika obrovskými hony polí, které sahali od zastavěné části obce až k jejím hranicím se sousedními obcemi. Nikde žádné polní cesty, nikde žádné remízky, nikde žádné biokoridory, prostě nic. Evidence vlastníků původních pozemkových parcel byla jako pověstné noty na buben, většinou samé mezery bez vlastníků, kteří se během minulého půlstoletí zcela ztratili, zemřeli, zmizeli. Bylo to pátrání přímo detektivní, které však přineslo ovoce. Obec se snažila spojit pozemkové úpravy se zpracováváním územního plánu, což se díky dobré koordinaci mezi oběma zpracovateli – projektanty podařilo. Vznikla návaznost, kterou považuji za velmi užitečnou. Doporučuji všem obcím, aby o tuto návaznost usilovaly, neboť se vyplatí.

Co jsme tedy úpravami získali?

Krátce řečeno velmi mnoho.

Došlo k rehabilitaci vlastnických vztahů. Drtivá většina pozemkových parcel má své právoplatné vlastníky. Všechny pozemky mají své hranice, a to nejen na katastrální mapě, kde zanikla bílá místa, ale každý vlastník využil nebo využije možnost jejich vyměření a vytyčení v terénu. Všechny parcely se staly přístupnými, sice v první fázi jen na mapě, ale později skutečnými polními cestami. Tzv. společná zařízení, mezi kterými zaujímají polní cesty hlavní místo, se již začínají v krajině budovat. Chystá se i zřízení biokoridorů, které významně obohatí krajinu. Polní cesty, které vymazala kolektivizace, začínají v krajině plnit svůj účel nejen k obhospodařování polí, ale stanou se i místem pro cyklostezky a procházky lidí, jak tomu bylo dříve. Naše obec navrací do krajiny – české krajiny – i drobné památky, které od nepaměti u těchto polních cest stály, jako jsou boží muka a sochy světců. Ve vybraných a vhodných lokalitách umožnily pozemkové úpravy zpracování regulačních plánů a výstavbu nových rodinných domků, po kterých je v naší obci velká poptávka. I když proti záboru zemědělské půdy pro individuální bytovou výstavbu ➤

SLOVO STAROSTY – pokračování

je i přirozený odpor, který jako lidé venkova dobře vnímáme, lze tento úbytek nahradit zvýšenou úrodností půdy, která nebyla pro naše předky myslitelná, takže jejich ochrana půdy, ač nebyla vyjádřena v zákoně, zejména s ohledem na její cenu byla velmi účinná a silná. Stimulátorem tu byl i velmi hluboký citový vztah k půdě jako k největšímu bohatství. Tento vztah bývalých sedláků k půdě, stejně tak jako oni sami, jsou již bohužel v nenávratnu. Venkov se změnil a s ním i majitelé pozemků, kteří, je-li jim to umožněno, své pozemky prodávají zejména s ohledem na výhodnost ceny stavebních pozemků, které jsou oproti ceně zemědělské půdy u nás již více jak stonásobné. I k těmto změnám pozemkové úpravy přispěly. Jestliže chápeme rozvoj venkova nejen jako rozvoj samotného zemědělství, tedy v obhospodařování polí a luk, výsadbou sadů, alejí a biokoridorů, pak i úměrná výstavba infrastruktury a lidských obydlí, či objektů zemědělské výroby, v naší obci k tomu jednoznačně a významně, nejvíce za posledních 50 let, přispěly pozemkové úpravy. Napravily chyby minulosti a obci přinesly možnost pro další a všestranný rozvoj svého území, jak ho má na mysli úvodní zásada obecního zřízení, kterou se snažíme i v naší obci naplňovat.

Uzavírám tedy konstatováním, že práce pozemkových úřadů při provádění pozemkových úprav je velmi pozitivní, pro naši obec ještě třeba i tím, že se podařilo za 200 let napravit nelogický průběh obecních hranic, kdy zmizely spůlné hranice u cest i jiné zálužnosti průběhu hranic. snížilo se i riziko eroze půdy.

♦ Sedmnáctý říjen roku 2005 bude v dějinách obce zapsán jako významný den, kdy pozemkové úpravy, zahájené 14. října 1999, vstoupily v platnost.

Obec Všeň se tak stala první obcí semilského okresu s komplexní pozemkovou úpravou celého svého území. Současně probíhající pozemkové úpravy v sousedních obcích Olešnice a Příšovice nám přináší prospěch při směnách území k uspořádání racionálního průběhu obecních hranic. Představitelům obcí provedení pozemkových úprav doporučuji, neboť se jedná o jednoznačně pozitivní a prospěšnou věc. Pracovníkům Pozemkového úřadu v Semilech ještě jednou děkuji, že v naší obci pozemkové úpravy realizovali, jakož i státu, který je financoval.

Všem děkuji za pozornost při poslechu tohoto jistě málo fundovaného proslovu, protože jsem služebníkem malé obce ve středním Pojizeří, která ale byla pozemkovými úpravami obohacena, čehož si ceníme.

Ivan František Herbst, starosta obce Všeň

Pozemkové úpravy jako nástroj ke kultivaci a ochraně krajiny

Ing. Miloslav Jebavý, Středočeská pobočka ČMKPÚ

Odborný seminář s tímto názvem uspořádala Středočeská pobočka Českomoravské komory pro pozemkové úpravy 11. května 2009 v Praze. Semináře se zúčastnilo asi 80 zájemců o problematiku pozemkových úprav především z řad pracovníků pozemkových úřadů, projektantů pozemkových úprav, projektantů společných zařízení a studentů.

Na semináři zazněly tyto odborné přednášky:

1. **Projektování a realizace vegetačních úprav v krajině**
Ing. Martin Weber, Výzkumný ústav Sylva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i.
2. **Základní aspekty zakládání a tvorby lesa na zemědělské půdě**
Prof. Ing. Ivo Kupka, CSc.,
Česká zemědělská univerzita v Praze
3. **Územní systémy ekologické stability v pozemkových úpravách**
Mgr. Jaromír Kosejk, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
4. **Možnosti revitalizací vodotečí a vodních nádrží v rámci pozemkových úprav**
Ing. Martin Neruda, Ph.D.,
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
5. **Fáze zadání projektové dokumentace po schválení plánu společných zařízení**
Ing. Václav Alexandr Mazín, Pozemkový úřad Plzeň
6. **Příklady péče o morfologický stav vodních toků a niv**
Ing. Tomáš Just, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
7. **Nové nástroje územního plánování ve vztahu ke komplexním pozemkovým úpravám**
Ing. Vladimír Mackovič, U – 24, s.r.o.

Dle příznivého ohlasu účastníků semináře je zřejmé, že se podařilo zvolit aktuální témata a pro jejich objasnění zajistit špičkové odborníky.

Středočeská pobočka ČMKPÚ vyšla vstříc přání některých účastníků semináře i dalších zájemců a se svolením přednášejících vydala **CD s prezentacemi všech sedmi odborných přednášek**. CD je možné objednat u tajemníka ČMKPÚ Ing. Antonína Svobody, Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1, E-mail: antsvoboda@seznam.cz, tel.: 221 082 270. Cena CD je 150,- Kč.

AV '09

**KONFERENCE
ASFALTOVÉ VOZOVKY 2009**
 24.–25. listopadu 2009
 České Budějovice

Témata:

- Budoucnost asfaltových vozovek
- Výstavba, údržba, opravy, životnost vozovek a ekonomika
- Environmentální technologie, energetická náročnost
- Zkušenosti s používáním evropských norem

Pořadatelé:
Sdružení pro výstavbu silnic Praha
a Česká silniční společnost, sekce Asfaltové vozovky

Organizátor:
PRAGOPROJEKT, a.s., středisko SVS

REZERVUJTE SI ČAS PRO TUTO MEZINÁRODNÍ AKCI

STATISTIKA

Pozemkové úpravy

Ing. Kamil Kaulich, MZe – Ústřední pozemkový úřad

V současné době jsou jednoduché nebo komplexní pozemkové úpravy provedeny na zhruba 14,0 % výměry zemědělského půdního fondu, na dalších zhruba 13,0 % této půdy jsou pozemkové úpravy v současnosti v řešení. Postup pozemkových úprav se zatím nedaří urychlit tak, jak by odpovídalo potřebě vyjadřované zejména vlastníky půdy včetně obcí, ale

také uživateli půdy a zainteresovanými orgány státní správy. Jde o finančně velmi náročné operace, které prakticky plně hradí stát; v posledních letech lze částečně využívat zejména na realizaci společných zařízení v pozemkových úpravách (polní cesty, protierozní, vodohospodářská a ekologická opatření) i fondy EU.

Stav provádění pozemkových úprav k 31.12. 2008

Pozemkové úpravy	Ukončené				Rozpracované	
	počet		výměra (ha)		počet	výměra
	v roce 2008	celkem	v roce 2008	celkem	celkem	(ha)
Komplexní pozemkové úpravy	126	914	58 636	386 770	998	448 292
Jednoduché pozemkové úpravy	92	3358	9975	209 517	248	99 504

Stav provádění komplexních pozemkových úprav k 31.12. 2008 podle krajů

Kraje	Ukončené				Zahájené a rozpracované			
	v roce 2008	celkově k 31. 12. 2008	v roce 2008	celkově k 31. 12. 2008	v roce 2008	celkově k 31. 12. 2008	v roce 2008	celkově k 31. 12. 2008
	počet	počet	ha	ha	počet	počet	ha	ha
Středočeský kraj	25	164	12 754	66 221	22	165	10 052	65 531
Jihočeský kraj	11	128	5192	48 565	21	148	5897	44 942
Karlovarský kraj	7	40	2236	12 223	7	36	1687	12 185
Plzeňský kraj	11	78	3871	24 706	16	131	6557	51 037
Liberecký kraj	1	13	793	4 383	6	26	2248	10 179
Ústecký kraj	10	45	4840	17 559	15	68	5307	24 897
Královéhradecký kraj	11	74	3816	26 506	11	58	7276	27 404
Pardubický kraj	6	56	2102	24 967	17	54	10 489	30 852
Jihomoravský kraj	12	128	9282	74 101	23	111	15 161	74 311
Zlínský kraj	5	24	3128	10 242	7	37	4347	21 040
Kraj Vysočina	12	89	5497	39 909	2	46	1143	17 465
Olomoucký kraj	10	62	2213	29 881	15	70	7549	29 515
Moravskoslezský kraj	5	13	2912	7 505	12	48	9179	38 933
ČR celkem	126	914	58 636	386 770	174	998	86 890	448 292

Použití finančních prostředků v pozemkových úpravách v roce 2008 (v tis. Kč)

JPÚ+ KPÚ návrh a realizace	JPÚ + KPÚ návrh	Realizace					
		celkem	cesty	protierozní opatření	hydrologická opatření	ekologická opatření	ostatní
1 573 864	866 450	707 414	578 312	28 981	51 612	26 069	19 440

Finanční zdroje v pozemkových úpravách (JPÚ + KPÚ) v roce 2008 (v tis. Kč)

MZe	PF ČR	OP Zemědělství	PRV	PPEO	ŘSD	MŽP	Ostatní	Celkem
800 000	243 253	5334	348 671	44 625	130 113	12	1856	1 573 864

STATISTIKA / NENECHTE SI UJÍT

Realizovaná společná zařízení v pozemkových úpravách k 31. 12. 2008

Kraje	Realizace protierozních opatření (ha)	Realizace ekologických opatření (ha)	Realizace vodohospodářských opatření (ha)	Realizované cesty (m)
Středočeský kraj	24,2	122,6	18,9	217 356,0
Jihočeský kraj	6,0	40,2	26,0	170 826,0
Karlovarský kraj	50,0	15,7	3,0	42 595,0
Plzeňský kraj	3,2	62,0	7,3	81 741,0
Liberecký kraj	8,4	5,0	0,0	26 736,0
Ústecký kraj	4,0	17,1	2,3	97 985,0
Královéhradecký kraj	35,5	65,2	28,5	156 033,0
Pardubický kraj	12,0	35,9	166,5	83 100,0
Jihomoravský kraj	25,1	102,3	22,1	148 073,4
Zlínský kraj	26,9	36,5	28,4	23 880,0
Kraj Vysočina	63,7	27,2	14,6	157 771,0
Olomoucký kraj	12,8	315,6	30,1	91 609,0
Moravskoslezský kraj	0,0	104,8	5,7	20 852,1
Celkem	271,8	949,9	353,4	1 318 557,5

Výňatek z akreditovaných vzdělávacích programů pro členy ČKAIT

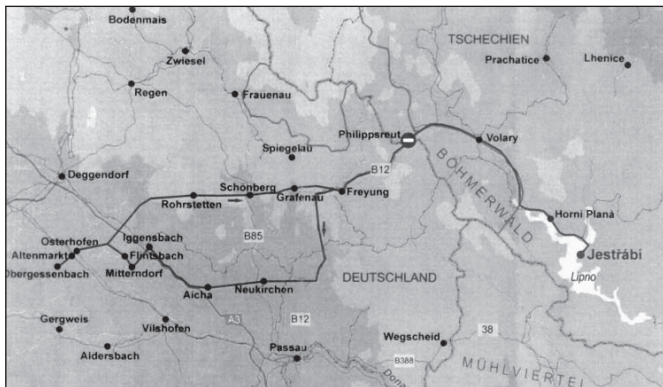
Vzdělávací akce pořádané odbornými školami, Domy techniky, vzdělávacími agenturami a nevládními organizacemi

Termín	Název a druh akce	Místo konání	Pořadatel	Kontakt	Vložené/sleva pro AO v %
21.–22. 7. + 28.–29. 7. 09 4 dny	Základy praktického rozpočtování a kalkulování	ÚRS Praha 10 Pražská 18	ÚRS Praha, a.s.	724 034 538 jiri.zabransky@urspraha.cz	7900 Kč sl. 5% AO
září 2009, 1 den	Vybrané činnosti ve výstavbě v souvislosti s novelou živnostenského zákona a změna zákona č. 360/1992 Sb.	Dům ABF, Václ. nám. 31 Praha	ABF – Nadace pro rozvoj arch. a st.,	224 228 910 podlesakova@abf-nadace.cz	cca 10 000 Kč
září 2009, 1 den	Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů	Dům ABF, Václ. nám. 31	ABF – Nadace pro rozvoj arch. a stav.	224 228 910 podlesakova@abf-nadace.cz,	1500 Kč
22. 10. 2009, 1 den, od 9 hod.	Stavební zákon, část územní plánování – aktuální změny	Praha 9, Lisa- bonská 4	STUDIO AXIS, s.r.o., Praha	277 775 917, Ing. P. Dolejš studio@studioaxis.cz	1390 Kč
říjen 2009, 1 den	Vyvlastňování nemovitostí	Dům ABF, Václ. nám. 31	ABF – Nadace pro rozvoj arch. a stav.	224 228 910 podlesakova@abf-nadace.cz,	1500 Kč
18. – 19. 11. + 24. – 25. 11. 2009, 4 dny	Základy praktického rozpočtování a kalkulování	ÚRS Praha 10 Pražská 18 Praha 10	ÚRS Praha, a.s.	724 034 538, Ing. J. Zabranský jiri.zabransky@urspraha.cz jiri.zabransky@urspraha.cz	7900 Kč sl. 5% AO
listopad 2009 1 den	Územní plánování (Územní plán – jeho obsah, pořízení)	Dům ABF, Václ. nám. 31	ABF – Nadace pro rozvoj arch. a stav.	224 228 910, podlesakova@abf-nadace.cz	1500 Kč
3. 12. 2009 1 den, od 9 hod.	Činnost technického dozoru investora (Pracovní náplň funkce TDI v celém procesu výstavby včetně dopadu nových právních předpisů na práci TDI)	Praha 9, Lisa- bonská 4	STUDIO AXIS, s.r.o. Praha	277 775 917, Ing. P. Dolejš studio@studioaxis.cz	2090 Kč
prosinec 2009,	Stavební zákon, změny, novely	Dům ABF, Václ. nám. 31	ABF – Nadace pro rozvoj arch. a stav.	224 228 910, podlesakova@abf-nadace.cz	2000 Kč
prosinec 2009., 1 den	Právní úprava projektování, provádění a vyhodnocování geologických prací	Dům ABF, Václ. nám. 31	ABF – Nadace pro rozvoj arch. a stav.	224 228 910, podlesakova@abf-nadace.cz	1500 Kč

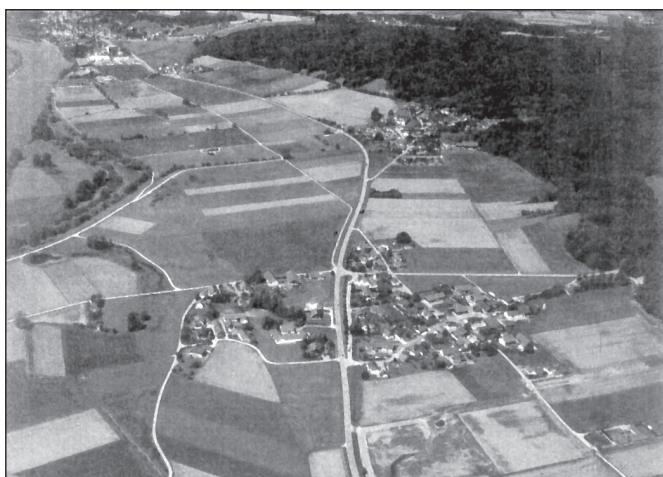
ZE ZAHRANIČÍ / SEMINÁŘE

Zkušenosti z protipovodňových opatření v Bavorsku

Okres Deggendorf se rozkládá ve střední části kraje Dolní Bavorsko po obou březích Dunaje. Severní a východní oblast okresu zabírá zčásti Bavorský les, od severozápadu k jihovýchodu přetíná oblast řeka Dunaj. Jihozápadně od Deggendorfu ústí do Dunaje řeka Isar. Podél dolního toku Isaru leží údolní niva jižně od Isaru se nachází jedna z obilnic Bavorska.

Údolí Dunaje v okrese Deggendorf v Dolním Bavorsku

V těchto místech, v katastrech obcí Mittendorf, Flintsbach, Oberghessenbach u města Osterhofen, byly v minulosti realizovány rozsáhlé projekty, sloužící jak protipovodňové ochraně, tak i obnově historických památek vesnice Flintsbach. Na okraji Flintsbachu bylo zřízeno historické muzeum Dokumentující tisíciletou historii výroby cihel a vápna.

Historické muzeum ve Flintsbachu

Obec Mittendorf a její ochrana před záplavami

Nepříznivá údolní poloha obce a nerespektování zásad při stavbách v záplavových územích způsobovala v obci již při krátkých a prudkých deštových srážkách pravidelné záplavy.

Neustálá obava nutila obyvatele v minulosti mít stále plechové zábrany u plotů zahrad a dostupné pytle s pískem. Za silných dešťů přitékalo potokem až 15 m³/sec., což je 10x více než mohlo koryto potoka odvádět.

Při velkých srážkách byl Mittendorf pravidelně postižen záplavami

Výstavba okružního koryta, odvádějícího povrchovou vodu z centra obce do zadržovací nádrže (poldru) zabránila nejen velkým škodám, ale má i následný ekologický dopad. Díky poldru záplavy neničí podlaží a voda se postupně odvede. Na výstavbě okružního koryta se podílela obec Winzer a vodohospodářská organizace.

Technické údaje stavby:

délka okružního koryta	600 m
plocha poldru	9 850 m²
objem poldru	13 200 m³
výškový rozdíl	12 m
průměrná svazitost	1,6 ‰
stavební výdaje	380 000 Euro

Při velkých srážkách byl Mittendorf pravidelně postižen záplavami

Město Osterhofen realizovalo pozemkové úpravy v rámci projektu pro obnovu krajiny. Obec Oberghessenbach bývala pravidelně zaplavována při silných deštích Haberdingským potokem. K řešení tohoto problému byl zpracován projekt s vybudováním ochranných pobřežních pásů, retenčních ploch a malých vodních nádrží v údolních nivách obcí Haunpolding – Oberghessenbach. Někteří vlastníci však nebyli zpočátku ochotni prodat potřebné pozemky.

V listopadu 2000 vzneslo město Osterhofen žádost na Úřad pro rozvoj venkova Dolního Bavorska (dříve Amt für Landliche Entwicklung – ALE) o úpravu Haberdingského potoka, jeho revitalizaci a zařízení k zadržování vody. Po intenzivní přípravě a vyjasnění vlastnických práv byla během roku 2001 zahájena po-

zemková úprava. Haberdingský potok protéká intenzivně obdělávanou zemědělskou oblastí Dungau, v obci Oberghessenbach je zatrubněn. Před jeho úpravou byla půda z polí odplavována, což zhoršovalo kvalitu vody. Zhoršený ekologický stav potoka byl podnětem pro jeho revitalizaci v rámci celého projektu krajinné úpravy.

Cílem revitalizace Haberdingského potoka bylo:

- sanace značně zkráceného odtoku
- obnovení průtoku,
- zlepšení kvality vody
- lepší dynamika povodí vytvoření retenčních nádrží
- zlepšení kvality životního prostředí v blízkosti potoka,
- vytvoření cenných biotopů pro vzácné rostlinné i živočišné druhy, včetně vodního ptactva (rybníky, mokřady, živé ploty, křoviny).

Přímé koryto potoka ve tvaru písmena V bylo upraveno, aby se lépe přizpůsobilo přírodním podmínkám. K tomu bylo nutné odstranit zatrubnění, upravit podloží potoka i jeho svažité břehy a vytvořit meandry. Dno bylo prohloubeno místy až o 0,5 m a vyrovnáno štěrkem. Byly založeny malé vodní plochy o rozloze 400 – 1200 m², napájené srážkovou vodou a vodou z původních drenáží.

Podél potoka byly vysázeny olše, sušší lokality byly osety vhodnými semeny. Vlhké a pobřežní plochy byly ponechány přírodnímu rostlinnému náletu nebo osázeny původními autochtonními druhy z okolí. V údolí potoka byly vysázeny živé ploty z místních stromů a keřů, které mají za úkol redukovat nánosy z výše položených polí.

Projektanti předpokládají, že nově vytvořené vodní plochy u Haberdingského potoka brzo obsadí brodiví ptáci. (např. populace kulíků). Tento projekt koordinuje a provádí pracovní skupina složená ze zástupců správy Dolního Bavorska, úřadu pro ochranu životního prostředí města Osterhofen, vodohospodářského úřadu, soukromé kanceláře pro krajinné plánování a úřadu AELF v Landau a.d.Isar (Amt für Ernährung, Landwirtschaft und

Forsten mit Landwirtschaftsschule). K realizaci projektu poskytli všichni jeho účastníci potřebné plochy k prodeji či výměně. Během 1/2 roku byly po dohodě získány nezbytné plochy pro pobřežní pásy a vypořádána výměna zemědělských ploch mezi třemi podniky. Tvorba nových biotopů upravených v souladu s přírodou, včetně vytvoření vodních ploch trvala pět měsíců. Náklady včetně získání pozemků dosáhly 255 000 Euro, přičemž 75 % činil podíl výše uvedeného úřadu (AELF), 25 % nákladů neslo město Osterhofen. Projekt je příkladem toho, jak spojením obnovy venkova a pozemkových úprav mohou být prosazeny rychle a nebyrokraticky komunální plány i veřejné zájmy protipovodňové ochrany.

Upozornění: Plánovaná pracovní cesta do Dolního Bavorska v září tohoto roku se neuskuteční. (Středočeská pobočka ČMKPÚ)

Upozornění

Českomoravská komora pro pozemkové úpravy připravuje odborný seminář

Povodně 2009 – POZEMKOVÉ ÚPRAVY,

který se bude konat 27. 10. 2009 v Praze.

- Seminář je připravován ve spolupráci s **Českou vodohospodářskou společností (ČSVTS), ÚZEI – Ústavem zemědělské ekonomiky a informací a Agrární komorou.**

Případné dotazy:

Sekretariát ČMKPÚ, Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1

E-mail: antsvoboda@seznam.cz

Tel.: 221 082 270, fax: 222 222 155, mobil: 608 525 662

PROGRAM CENTRUM s.r.o.

Vás zve na akreditované semináře

► Stavební zákon a prováděcí předpisy 8. 10. 2009

Účastníci semináře budou podrobněji seznámeni s vybranými ustanoveními stavebního zákona a jeho prováděcích vyhlášek na úseku stavebního řádu, probrány budou **novely a dvě nové vyhlášky v roce 2009.**

- nové pojmy a interpretační pravidla zákona
- podrobný výklad nových prováděcích předpisů
- projektovou činnost a dokumentaci staveb
- **problematika umístování, ohlašování a povolování staveb** včetně jejich změn a na přípustné varianty (certifikát autorizovaného inspektora, veřejnoprávní smlouva) a zjednodušení
- souhlasy k užívání staveb
- **přijatá a projednávané změny ve stavebních a souvisejících předpisech v roce 2009**
- řešení dotazů a konkrétních případů

Přednášející: Ing. Helena Štvánová, vedoucí oddělení stavebního řádu, Krajský úřad

► Katastrální zákon – novely 9. 10. 2009

Probráno bude **použití jednotlivých ustanovení zákona a prováděcích předpisů s důrazem na novelu od r. 2009.**

- **nová prováděcí vyhláška ke katastrálnímu zákonu od 1. 7. 2009 – důležité změny**
- nový stavební zákon a katastr
- předmět a obsah katastru nemovitostí
- **práva zapisovaná do katastru nemovitostí** (vlastnické, zástavní právo, právo odpovídající věcnému břemenu, předkupní právo s věcnými účinky a další práva a oprávnění)
- **náležitosti smluv o nemovitostech**
- **zápisy práv do katastru nemovitostí** (vklad, záznam a poznámka) dle správního řádu – novela

Přednášející: Ing. Květa Olivová spoluautor předpisů v oblasti katastru, Český úřad zeměměřický a katastrální

► Správní řád ve stavebním řízení 15. 10. 2009

Aplikace zásad správního řízení dle nového stavebního zákona a souvisejících předpisů – změny 2009.

- ♦ pojem podání dle § 37 a pojem žádost dle § 45 správního řádu ve vztahu k návrhovému řízením
- ♦ **náležitosti žádosti o vydání rozhodnutí**, dispozice s ní, odstranění nedostatků a vazba na přerušení řízení dle § 64 správního řádu
- ♦ stanovení okruhu účastníků, doručování písemností
- ♦ spis – náležitosti spisu, způsob vedení spisu v řízení dle stavebního zákona, možnost nahlížení do spisu
- ♦ **možné druhy usnesení v řízení dle stavebního zákona**
- ♦ **lhůty, rozhodnutí, odvolání**, vydávání osvědčení, vyjádření, opatření

Přednášející: JUDr. Miluše Jarošová, odbor územního plánování a stavebního řádu, Krajský úřad

► Veřejné zakázky v praxi – změny 20. 10. 2009

Výklad praktického použití zákona o veřejných zakázkách a nových prováděcích předpisů.

Obecná ustanovení

- zadavatelé veřejných zakázek, druhy zakázek
- výjimky z působnosti zákona, finanční limity
- nové instituty: centrální zadavatel, rámcová smlouva
- elektronizace zadávání: elektronická aukce

Zadávací řízení

- **druhy a podmínky použití zadávacích řízení**
- nová zadávací řízení (zjednodušené podlimitní řízení, soutěžní dialog), lhůty v zadávacím řízení, kvalifikace
- posouzení, hodnocení nabídek, výběr nejvhod. nabídky, uzavření smlouvy

Ochrana proti nesprávnému postupu zadavatele

- námitky, dohled, řízení o přezkoumání úkonů

Zkušenosti a praktické příklady nového zákona

Přednášející: Ing. Josef Hájek spoluautor zákona

E-mail: kurzy@programcentrum.cz, www.programcentrum.cz

Soutěž „O nejlepší realizované společné zařízení v pozemkových úpravách v r. 2008“ přihlášené projekty

Kategorie: Zpřístupnění pozemků

Reg. č.	Pozemkový úřad	Název projektu	Projektant	Dodavatel
I/1	Cheb	Polní cesta VC4 v k.ú. Drmoul	Ing. Jaromír Bočan, ENERGOECO Karlovy Vary	Stavby silnic a železnic, a.s., K. Vary
I/2	Hodonín	Polní cesta C103 v k.ú. Lovčice	Via Designe, s.r.o. Břeclav	SWIETELSKY, s.r.o., Hodonín
I/3	Louny	Cestní síť v k.ú. Dubčany u Liběšic	Štavo projekt 91, s.r.o., Ústí nad Labem	Ekostavby, s.r.o., Louny
I/4	Blansko	Polní cesta C1 v k.ú. Ludíkov	Optima, s.r.o. Vysoké Mýto Praha	COLAS CZ, a.s.
I/5	Znojmo	Polní cesta P2 v k.ú. Čermákovice	Ing. František Carda	ALPINE stavební společnost CZ, s.r.o., Znojmo
I/6	Prostějov	Výstavba zpevněné polní cesty Mořice – Nezamyslice	AGROPROJEKT PSO, s.r.o., Brno	SKANSKA DS, a.s., Brno
I/7	Sokolov	Obnova polní cesty v k.ú. Bublava	INDUSTRIAPLAN, s.r.o., Karlovy Vary	Báňská stavební společnost, s.r.o. Sokolov
I/8	Trutnov	Záhumenní cesta Vlčkovice	Optima, s.r.o. Vysoké Mýto	COLAS CZ, a.s., závod Sever, Hrad. Králové
I/9	Mělník	Polní cesta C3 v k.ú. Střednice	Agroplan, s.r.o. Praha	H-INTES, s.r.o. Mladá Boleslav
I/10	Mělník	Polní cesta C4 v k.ú. Střednice	Agroplan, s.r.o. Praha	VIALIT Soběslav, s.r.o., Soběslav
I/11	Mělník	Polní cesta HC4 v k.ú. Janova Ves	SVIP, sdružení projektantů a geodetů, Praha 6	Silnice Žáček, s.r.o., Česká Lípa

Kategorie: Protierozní opatření

Reg. č.	Pozemkový úřad	Název projektu	Projektant	Dodavatel
II/1	Prostějov	Protipovodňová a protierozní opatření v k.ú. Brodek u Konice	GEOCENTRUM, s.r.o., Olomouc	PROLES, s.r.o. Brno
II/2	Mělník	Větrolam s polní cestou C5 v k.ú. Střednice	Agroplan, s.r.o. Praha	VIALIT Soběslav, s.r.o.

Kategorie: Vodohospodářská opatření

Reg. č.	Pozemkový úřad	Název projektu	Projektant	Dodavatel
III/1	Prostějov	Realizace společných zařízení v k.ú. Vrchoslavice – 1. etapa	Ing. František Hanousek, Prostějov	SKANSKA DS, a.s., Brno
III/2	Trutnov	Poldr Litíč	Agroprojekce Litomyšl, s.r.o.	POPR, s.r.o. Hradec Králové
III/3	Uherské Hradiště na Zlejšovském potoce	Suché poldry VN-2 a VN-3 v k.ú. Slavkov u Uh. Brodu	Ing. Tomáš Horký – Terra projekt, Velehrad	Ekostavby Brno, a.s.

Kategorie: Opatření k ochraně a tvorbě krajinného prostředí

Reg. č.	Pozemkový úřad	Název projektu	Projektant	Dodavatel
IV/1	Louny	Biokoridor v k.ú. Mradice	ARBOREA RAKOVNÍK, s.r.o.	ARBOREA RAKOVNÍK, s.r.o.
IV/2	Prostějov	Lokální biocentrum LBC 9b Močidla v k.ú. Mořice	AGROPROJEKT PSO, s.r.o., Brno	EDEN, s.r.o. Brno
IV/3	Mělník	Biokoridor BK 18 s polní cestou VC9 v k.ú. Daminěves	SVIP, sdružení projektantů a geodetů, Praha 6	H-INTES, s.r.o. Mladá Boleslav

***Přemostění Hamerského potoka – polní cesta P 4/30
v k.ú. Zahradky, okres Jindřichův Hradec***

Tisková oprava:

V článku na str. 11 „Polní cesty H1 a H2 Lubník“, pravý sloupec, poslední odstavec, poslední věta v závorce odkazující na umístění obr. č. 5 – chybně uvedena strana.

Správně: (Foto č. 5 – pohled na konstrukční vrstvu ŠCM cesty H2 – strana 13)

Ekologické a hospodárné

- pro stavbu silnic, lesních, polních i hospodářských cest, pro odvod vody a zatrubnění potoků
- zakládání není nutné, uložení do štěrkového lože provedeného dle předpisů
- možnost spojování trub pro větší délky přímo na staveništi

Výhody

- vysoká nosnost
- rychlá a jednoduchá pokládka
- nízká hmotnost, snadná přeprava i v nesjízdném terénu
- jsou flexibilní – možnost použití i v nevýhodných a nerovných půdních podmínkách
- dlouhá životnost díky vynikající ochraně proti korozi
- včetně hydrotechnických a statických výpočtů

Oblasti použití

- přemostění, zatrubnění potoků, propustky
- průchody pro dobytek, podchody pro obojživelníky
- speciální aplikace jako např. sanace betonového potrubí, sanace mostů

Nabídka profilů

- kruhové i zploštělé
- průměry od 320 do 3000 mm

Montáž

1. nosnost ze spráženého účinku roury a zásypového materiálu
2. správný zásyp vhodným materiálem je klíčový
3. založení na vrstvu štěrku nebo písku
4. pokládka roury, případné spojení rour spojkami
5. zásyp trouby vhodným materiálem (frakce 8-64) po vrstvách tl. 20–30 cm, současně po obou stranách
6. zhutnění lehkým hutním zařízením paralelně s osou trouby

Výroba: voestalpine Krems Finaltechnik GmbH, Krems, Rakousko

Prodej v ČR: Ing. Pavel Zajíc, Květinová 999, 721 00 Ostrava-Svinov, Tel.: 722 917 516

E-mail: pavel.zajic@voestalpine.com, Web: www.voestalpine.com/strassensicherheit